El. Tek. Dairesi

T. C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY
ve TÜNEL İŞLETMELERİ
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL ELEKTRİK TRAMVAY

VE TÜNEL İŞLETMELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN

İMTİYAZ HAKKI

Danıştay 8. Daire 1966/3192 ve 1968/2167 dosya No. lu davalar dolayısile

G.Y/3337/1

T. C.
İSTANBUL BELEDİYESİ
İSTANBUL ELEKTRİK, TRAMVAY
ve TÜNEL İŞLETMELERİ
UMUM MÜDÜRLÜĞÜ

İSTANBUL ELEKTRİK TRAMVAY

VE TÜNEL İŞLETMELERİ

UMUM MÜDÜRLÜĞÜNÜN

İMTİYAZ HAKKI

Danıştay 8. Daire 1966/3192 ve 1968/2167 dosya
No. lu davalar dolayısile

G.Y./3337/2

ÖZIŞIK MATBAASI 27 31 78

K

ÖN SÖZ

Bu kitapta, 3645 sayılı kanunla kurulmuş bulunan İ.E.T.T. İşletmeleri Umum Müdürlüğünün «bütün hak, selâhiyet ve vecibeleri» nin hukukî sebep ve mesnedlerinin tafsilen izahına çalışılmıştır.

İ.E.T.T. İdresi, 3645 sayılı kanun hükümlerine müsteniden 16/6/1939 tarihinden beri haiz olduğu «İMTİYAZ HAK VE SELÂHİYETLERİNE» binaen «İstanbul ve civarına» elektrik tevzi etmektedir.

Toptan satıcı olan ETİBANK, perakende satıcılığa tevessül ederek, İ.E.T.T. İşletmelerinin «İMTİYAZ SAHASINDAKİ» perakende müstehliklerine cereyan satmağa tevessül etmekle imtiyaz hakkımıza açıkça müdahale etmiştir. «MÜDAHALENİN HAKSIZ OLDUĞU» ve «İMTİYAZIMIZIN» varlığına mütedair hukukî sebep ve kanunî delillerimiz, sırasiyle ve maddeler halinde aşağıda gösterilmiştir. Filhakika:

I — Kanunî delillerimiz ;

1 — 3480 sayılı «İstanbul Elektrik Şirketi imtiyaziyle tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki hakkındaki» kanunun 1. maddesinin (A) fıkrasında görüleceği üzere şirkete verilmiş olan aslî ve fer'î bütün imtiyaz haklariyle menfaatleri satın alınmış ve aynı maddenin (B) fıkrasının 3. bendi ile hükûmete intikâl etmiştir.

2 — 3480 sayılı kanunla satın alınan «İstanbul Elektrik Şirketi tesisatının idare ve işletilmesi için 3481 sayılı kanunla» İstabnul Elektrik İşletmeleri Umum Müdürlüğü» kurulmuştur. Bu kanunun 2. maddesinde aynen «**satın alma mukavelesinin** temin ettiği hak ve menfaatleri istifa ve tahmil ettiği vecibeleri ifa etmek» hakkı bu idareye intikâl etmiştir. Yâni satınalma mukavelesiyle iktisap olunan hak ve menfaatler; ki bunlar imtiyaz hak ve menfaatleridir, kullanmak hakkı kanunla bu idareye geçmiştir.

3 — 2. maddede tasrih olunan İdare tarafından imtiyaz hak ve vecibeleri 3645 sayılı kanunla kurulan İ.E.T.T. İşletmeleri Umum Müdürlüğüne devir ve intikal etmiştir. Netekim 3645 sayılı kanunun 1. maddesinde aynen «İstanbul Elektrik Şirketinin satın alınmasına **dair mukavelenamelerin** tasdiki hakkındaki kanunlarla bu kanunlara bağlı mukavelenameler mucibince hükûmete intikal eden haklar ve vecibeler ve bilcümle tesisat ve mezkûr kanunlarla vücuda getirilmiş olan teşekküller bütün hak ve selâhiyet ve vecibeleriyle İstanbul Belediyesine devredilmiştir» denilmektedir. Görülüyor ki şirkete, imtiyaz mukavele ve şartnameleriyle verilmiş bulunan «İMTİYAZ HAKKI» işbu;

a) 3480 sayılı kanunla tasdik edilen satın alma mukavelenamesi 1. maddesiyle,

b) 3481 sayılı kanunun 2. maddesiyle,

c) 3645 sayılı kanunun 1. maddesiyle **aynen devir ve intikâl etmiştir.**

4 — Büyük Millet Meclisinin 24 üncü in'ikadına ait 9/6/1939 tarihli zabıt ceridesinin 82 inci sahifesinde görüldüğü üzere 3645 sayılı kanunun 1. maddesinin tetkikinde ve keza 27.

G-4 / 3337 / 3

in'ikada ait 16/6/1939 tarihli zabıt ceridesinin 179 sahifesinde 3645 sayılı kanunun 1. maddesinin kabul edilen metinlerinde «İMTİYAZ HAKLAR ve VECİBELER» fıkrası vardır. Bu suretle imtiyaz hakkı, 3645 sayılı kanunla devir ve intikal ettiği de açıkça görülmektedir. (Ek: 1)

5 — İmtiyazımızın varlığı Başbakanlığın 19/3/1968 gün Neşriyat ve Müdevvenat Umum Müdürlüğü B—19/1173 sayı ile verilen cevabî yazının 3. sahifesinde keza açıkça izah edilmiştir. (Ek: 2/D).

6 — Ecnebî şirketin «İMTİYAZ HAKKI» aynen İ.E.T.T. İşletmeleri Umum Müdürlüğüne devir ve intikal etmiş, olmakla, imtiyaz hudut veya sahamızın müstenidatı aşağıda kayıt ve tasrih olunan belgelerdir.

a) Şirkete verilen imtiyaz hududu, imtiyaz mukavele ve şartnamesi ve 3-4. maddelerinde tadadi olarak gösterilmiştir. Bu hususta kitabımızda tafsilât verilmiştir. (Bak sahife: 9).

b) 3480 sayılı kanuna ek olarak tanzim edilmiş haritada imtiyaz hudutlarımız gösterilmiş tir. (Ek: 13). Bu konuda da kitabımızda gerekli bilgi verilmiştir. (Bak sahife: 9-10).

II — Tatbikat ve fiilî durum bakımından 16/6/1939 tarihinden yani imtiyazın satın alınmasından bu yana başta Başbakanlık olmak üzere Nafia, Sanayi, İçişleri, Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlıkları ve diğer Bakanlıklar, İdaremize verdikleri bütün emirlerde «İmtiyazımızın» varlığını ve hududunu kabul ve tasdik etmiş ve tahmil ettikleri vecibeleri imtiyaz vecibesine istinat ettirmişlerdir. (Bak

III — 1580 sayılı kanunun 19. maddesinin 4. fıkrasına binaen de «Şirketten devir eden haklar ve vekâletlerin zamanında vermiş olduğu müsaadeye binaen iktisap ettiğimiz haklar müktesep haktır. (Tafsilât için Bk. S. : 12)

IV — Muhkem kaziye halini almış bulunan mahkeme kararı: İstanbul Asliye 5. Ticaret Mahkemesi 28/12/1966 tarih ve E. 966/70, K. 966/585 sayılı ilâmı ile «Hükûmetin evvelce Elektrik iŞrketine sattığı, tanıdığı bütün mal, hak, imtiyaz ve menfaatinin hükûmete intikâl ve 3645 sayılı kanunla da bu hak ve menfaat ve imtiyazların İstanbul Belediyesine devredildiğini» kabul etmiştir. (Bk. S. : 11)

V — Etibank'ın cereyan tevziine ve perakende satışa hakkı olmadığı;

1— 19/Kasım/1952 tarih ve 8261 sayılı Resmî Gazetede münteşir 29/4/1952 tarih ve 3/15534 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı, muayyen müddet içerisinde «bir ortaklığın» kurulmasını âmirdir. Etibank bu ortaklığı kurmamıştır. Bu sebeple cereyan tevziine hakkı yoktur. (Bk. S. : 15)

2 — Bir an için Etibank'ın cereyan tevzie hakkı kabul edilse dahi bu hakkı «toptan satış» olup perakende satışa hakkı yoktur. (Bk. S. : 16)

N E T İ C E : İstanbul şehrine toptan cereyan veren Etibank'ın, İ.E.T.T.' nin imtiyaz hudut ve sahalarına giren yerlerde perakende cereyan satmağa hakkı yoktur. Keyfiyet 3645, 3481, 3480 sayılı kaunlara, imtiyaz mukavele ve şartnamemize, bu güne kadar ki Bakanlık Resmî emirlerine 3/15534 sayılı Bakanlar Kurulu Kararına, mahkeme kararına ve İşletmecilik prensiplerine aykırı bulunduğunu bu sebeble mevcut idarî kararların iptâli suretile, bu haksız müdahalenin bertaraf edilmesini haklı olarak talep ederiz.

İMTİYAZ HAKKINDA UMUMİ İZAHAT:

İDARENİN HUKUKÎ HÜVİYETİ:

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğü, kısa adı ile İ.E.T.T. İdaresi, 3645 sayılı kanunla kurulmuş İstanbul Belediye Reisliğine bağlı muhtar, hükmî şahsiyete sahip bir Mahallî İdare Kamu İktisadî teşekkülüdür.

İdare, İstanbul Belediyesine değil, İstanbul Vilâyet ve Belediyesi birleşik İdaresine bağlı olarak kurulmuş ve bu sebeple hizmet sahası sadece İstanbul Belediyesinin hudutları içinde bırakılmamıştır. Ancak, Vilâyet ile Belediyenin birleşik İdaresinin ayrılması sırasında bu İdarenin metropoliten karakterdeki hukukî hüviyetine her ne sebeble ise dokunulmamıştır.

Hizmet sahasını kanun tesbit etmiştir:

İdarenin kuruluşuna vücut veren 3645 sayılı kanunun 1 inci maddesi; Şirketten satın alınan bilcümle tesisat, teçhizat ve satın almadan sonra kurulmuş olan teşkilât bütün hak ve vecibeleri ile İdareye devredildiği hükmünü ihtiva etmektedir.

Böylelikle 3645 sayılı kanun İdareye vücut verirken, aynı zamanda İdareye verilmiş olan hizmetin ifa şekil ve şartlarını ve sahasını da tesbit etmiş bulunmaktadır.

İmtiyazı idare devralmış değildir:

İdare, imtiyaz hak ve vecibelerini şirketle anlaşarak devir almış veya satın almış değildir. Şirketin imtiyaz hakkı ve vecibesi satın alma ile sona ermiştir. Ancak, imtiyazname 3645 sayılı kanunun sureti tatbiki hakkında bir tüzük mahiyetinde olmak üzere, mer'iyette bırakılmıştır. Aksi halde bu İdarenin Hükûmet ile, Belediye ile, müşterilerle olan münasebetleri tanzim edilmemiş kalır idi. Vazıı kanun bu münasebetleri tanzim eden imtiyaznameyi bu maksat ve sebeble (imtiyaz hak ve vecibeleri) tâbirini kulllanmak suretiyle mer'iyette bırakmıştır. İdareye İstanbul Belediyesinin dışındaki sahada Elektrik İşletme hakkı Kanunla verilmiştir.

İstanbul dışındaki tesisat bedelini İdare ödemiştir:

Bu tarihte kaza merkezi olduğu için Belediye teşkliâtına sahip olan Kartal'ın hudutları içinde şirket tarafından yapılmış olan yüksek gerilim ve alçak gerilim yer altı ve hava hatları şebekesi, sokak tenvirat şebekesi ve indirici mekezler ile muhavvile merkezleri 1580 sayılı kanuna göre Elektrik işletme hakkına sahip olan Kartal Belediyesine devir edilmemiş, gerek Kartal'ın ve gerekse İstanbul Belediyesinin dışındaki sahada bulunan buna benzer bütün tesisat ve teçhizat ile birlikte İ.E.T.T. İdaresine devredilmiş ve bunların satın alma bedelleri de 20 yıl taksitle idarece tediye edilmiştir.

İdare, 1966 yılından beri iddia edildiği gibi sadece İstanbul Belediyesi hudutları içinde görev ifa edecek bir müessese olarak kurulmuş olsa idi, bu Belediyenin dışındaki saha içinde kalan tesisatın İdareye devir edilmemesi lâzım gelir idi.

Vazıı Kanunun maksat ve gayesi başka türlü olsa idi; İstanbul Belediyesi dışındaki tesisatın ilgili Belediye ve köylere veya başka bir teşekküle devredilmesi, bunlar tarafından satın alma bedellerinin ödenmesi ve görevlendirilecek kuruluşlar tarafından Eelktrik İşletmesi-

G-4/3337/4

nin tedvir edilmesi gerekir idi. Satın alma taksitlerini İdare öderken bu günkü iddiayı ortaya atan teşekküller nerede idi?

Satın alma taksitleri ödenirken imtiyaz vecibesi olarak İdareye tahmil edilmiş ve bu ödeme son bulunca da, imtiyazın olmaması gerekir iddiası ortaya atılmıştır. Hükûmet ve Kamu teşekkülleri tasarruf ve kanaatlerinde ciddî olmak zorundadırlar.

Halbuki; bu böyle olmamıştır, bunun neticesi olarak da idare, kuruluşu sırasında İstanbul Belediyesi dışında olmakla beraber Rumeli tarafında Kâğıthane, Alibey, Ayazağa, Küçükköy, Sağmalcılar, Halkalı, Safra, Küçükçekmece köyleri (ki bunların bir kısmı bilâhare Belediye olmuştur.) ile Anadolu yakasında Bostancı'dan sonraki Küçükyalı, Maltepe, Soğanlı, Yakacık, Kartal ve Pendik'te de Eelektrik hizmetlerini ifa etmiş ve ihtiyaca göre geliştirmiştir.

İstanbul dışı sahanın gelişmesi; denilebilir ki; İstanbul Belediyesi sahasından daha sür'atli ve daha fazla olmuştur.

Bunun sebebi; İstanbul Belediyesinin sınaî müesseseler hakkında umumî hıfzıssıhha kanununun gayri sıhhî müesseseler hakkındaki hükümlerini, imar kanun ve plânlarının tahditlerini, Belediye Zabıta talimatnamesi şartlarını diğer civar köy ve Belediyelerden daha sıkı tatbik etmek istemesidir.

Bunun neticesi olarak; sınaî müesseseler bir taraftan daha ucuz arazi buldukları köy ve belediyelerin sahasına dağılarak yayılmışlardır. Sınaî müesseselerle beraber diğer bir çok ikametgâh binaları sonradan da gecekondular yapılmış ve böylece 2000 den az nüfuslu olan meselâ Kâğıthane köyünün nüfusu 15-20 yıl içinde 200.000 den fazla olmuştur. Diğer köylerin de durumu aynendir.

Köylerin bu sür'atli inkişafı ve sınaî müesseselerin bu sahalara dağılması sonucu olarak İdare de milyonlarca lira yatırım yaparak buralardaki yüksek gerilim ve alçak gerilim şebekesini takviye etmiştir. Zira, şirketin bıraktığı şebekenin ihtiyacı karşılamasına imkân yoktu.

Şebekelerin masrafını İdare yapmıştır:

Bu şebeke tevsi ve takviyesi yapılırken sadece sokak aydınlatma, tesisat bedeli ilgili Belediye veya köyden alınmış ve diğer şebeke tesisatı İdare tarafından yapılmıştır. Günün cari mevzuatına göre müşterilerin cüz'i sayılacak iştirâkleri de olmuştur.

Yine sorulması gereken bir husus vardır: İdare bu Belediyeler sahasında milyonlarca lira sarf ederek şebeke tevsiat ve islâhatını yaparken bu teşekküller nerede idiler? Bu gün hazır bir şebekeye tesahüp edeceklerine, dün burada ne arıyorsunuz? bu saha sizin değil! bizimdir; dememişlerdir.

İMTİYAZIN ÖNEMİ, LÜZUM VE ZARURETİ:

Bugünkü idare sadece Eelektrik hizmetlerini ifa etmemektedir. Bünyesi içinde havagazı işletmesi, otobüs, troleybüs ve tünel işletmeleri vardır. 1939 yılından beri bunların tarifesi elektrik'in kâr etmesi ve diğerlerinin kâr etmemesi prensibi üzerine tertip ve tasdik edilmiştir. Bu sebeple; elektrik gelir fazlası, otobüsün, troleybüsün, Tünelin ve havagazının gelir açıklarını kapatır. Böylece İdare görevlendirildiği âmme hizmetlerini ifa imkânını sağlar.

Bu, elektrik'e yapılacak ve kimseye yük teşkil etmeyecek cüz'i bir zammın diğer işletmelerde yapılacak ve halka yük teşkil edecek bir zammı karşılayabilmesinden ileri gelmektedir.

Bugün elektrikte 1 kuruşluk zam 15-16 milyon lira temin edebilir. Otobüste bunun temini için yolcu başına 20-25 kuruşluk bir zam yapılması gerekir.

İdare Elektrik gelir fazlası ile 4 otobüslük filosunu 780 otobüse çıkarabilmiş ve elektrik imtiyaz sahası içinde de otobüs işletmesini temin edebilmiştir.

1 — **Elektrik imtiyazının kaldırılması veya mevcut addedilmemesi halinde:** İdare sadece İstanbul Belediyesine hizmet eder bir duruma girmiş olacak ve dolayısile İstanbul Belediyesi dışındaki köy ve Belediyeleri İstanbul'a ve birbirlerine bağlıyan otobüs işletmesi de bu köy ve belediyeler sahasında işletilemiyecektir .

Köylere otobüs işletmesi duracaktır:

Zira; bu küçük köy ve belediyelerin ayrı ayrı otobüs eişletmesine imkân olmadığı gibi; birleşerek otobüs işletmelerine de imkân olamıyacaktır.

2 — **Diğer taraftan imtiyazın kaldırılması veya mevcut addedilmemesi;** halinde; bu geniş sahaya göre teşkilâtlandırılmış bulunan İdare, teşkilâtını yeni hizmet sahasına göre ayarlayacak ve dolayısile tasfiye edecektir. Buna mukabil her Belediye ve köy bugünkünden daha fazlası ile kilowat saat başına masrafı mucip olacak olan bir teşkilâtı kurmaya mecbur kalacaktır.

Elektrik tarifesi artacaktır:

Bunun neticesi olarak gerek İstanbul Belediyesi sahası içinde ve gerekse bu sahanın dışında kilowat saat başına düşen işletme masrafı artacağı cihetle, sadece bu sebeple de elektrikde bir pahalılaşma olacaktır.

3 — **İmtiyazın kaldırılması veya mevcut addedilmemesi;** halinde, otobüs, troleybüs ve havagazındaki gelir açıklarını karşılayabilmek için, bu hizmet tarifelerinin de arttırılması icap edecek ve belki de tasfiyesine gidilmesi zarureti hasıl olacaktır.

Zarar eden işletmelerin tatili zarureti doğacaktır:

Zira; bunların senede 80-90 milyon lira tutan açıklarını Belediyenin, malî durumu itibarile, kapatmasına imkân mevcut değildir.

Hükûmetin bu açıkları kapatması halinde, sıra ile diğer belediyelerin de işletme açıklarını kapatmak icap edecektir ki, bu Hükûmet Bütçe sine oldukça büyük bir külfet tahmil eder.

Tarifelerin de, takdir buyurulur ki, satın alma gücü ile orantılı olması şarttır. Bu sebeble de arttırılmasının da bir hududu vardır. Kanaatimizce bu tarifeler de kritik nokta civarındadır. Bu sebeble arttırma yapılamamaktadır.

4 — **İmtiyazın kaldırılması veya mevcut addedilmemesi halinde;** kendi sahasındaki tesisatı devir alacak Belediyelerin, bunların bedellerini ödemelerine ve teşkilât kurup bu hizmeti aksatmadan işletmelerine de gerek malî bakımdan gerek teknik yetenekler bakımından imkân görülmemektedir. Dolayısile çok geniş bir sahada elektrik hizmetinin aksamasına sebebiyet veren bir netice doğması mukadderdir.

5 — **Mevzuu Belediye gelirleri yönünden tetkik edersek;**

İmtiyazlı bir müessese olarak ve zahiren İstanbul Belediyesine bağlı bir müessese olarak zannediliyor ki, İdare fazlasiyle kâr etmekte ve bu kârın büyük bir kısmını İstanbul Belediyesine vermektedir.

Bu kanaat ile yine zannediliyor ki, İdarenin imtiyazı olmaz ve her köy ve Belediye müstakil bir işletme kurarsa; elektrik'ten husule gelecek kâr köy ve belediyelere kalacak ve dolayısile diğer belediye hizmetlerini de daha iyi ifa etmek imkânlarına kavuşacaklardır.

Derhâl şu ciheti açıklıyalım ki; İdare her köy ve belediyeye Belediye Gelirler Kanununun hükümlerine göre ne tahsil edip vermekte ise, İstanbul Belediyesine de onu vermektedir.

G-Y./3337/5

Ancak; bu vergi ve resimler istihlâk edilen kilowat saat üzerinden olduğu için miktarlar biri birinden farklıdır. Yoksa nisbet hepsinde aynıdır.

Ve İdare; bunun dışında İstanbul Belediyesine bir başka menfaat vermemenin gayreti ve çabası içindedir.

Bu sebebledir ki; İdare, İstanbul Belediyesi aleyhine, imtiyazlı şirket işletme hakkı talep edemiyeceği kanaati ile Danıştaya dâva açmıştır.

Çünki; imtiyaz 3645 sayılı kanun ile İstanbul Belediyesine devir edilmiştir. İstanbul Belediyesinin hem imtiyaz sahibi olması hem de imtiyazlı şirket menafi hissesinin mükellefi olması caiz olmadığını İdare iddia etmektedir. İmtiyaz, ancak üçüncü şahısları alâkadar eder. İstanbul Belediyesinin diğer belediyelerden farklı bir talepte bulunmağa hakkı yoktur; kanaatiyle bu dâva açılmıştır. Ve derdest haldedir.

Diğer taraftan da şuna iştirak etmek lâzımdır. Elektrik'in bir yıl evveline göre % 13-14 nisbetinde sür'atli bir inkişaf göstermesi dolayısiyle Belediyelerin bu hizmetin icap ettirdiği büyük meblâğlar tutan yatırımları yapmalarına da parçalanmanın getireceği kuvvet dağılması dolayısile imkân bulunamıyacak ve gereken tevsi, islâh ve takviyeler de yapılamıyacaktır.

Zira; senede % 13-14 artış, 5 yılda mevcudun iki misli olmasını icap ettirmektedir. Bu da milyonlarca lira eder. İdare bu gün ancak birkuvvetler toplanması dolayısile bu imkânı bulmağa gayret etmektedir.

6 — İmtiyazın mevcut addedilmemesi halinde; imtiyazın vecibesi olarak, Bakanlar Kurulu Kararı ile, Bakanlıkların emirlerile idareye yaptırılmış olan bir çok hizmetlerin, yapılan masrafların İdareye iadesi mevzuları da ortaya çıkacaktır.

Zira; imtiyaz vecibesi olarak:

a — Kendisine ait olmayan İstanbul Belediyesi dışındaki Elektrik Şebekesinin satın alma taksitleri İdareye ödettirilmiştir. Bunun İdareye iadesi gerekecektir.

b — İmtiyazlı şirkete tahmil edilen meccani sokak lâmbası tesis ve idamesi masraflarını İdare karşılamıştır.

c — Diğer Tramvay imtiyazının vecibesi olarak da Tramvay geçen yolların inşası, bakımı, ve tamiri senelerce İdareye yaptırılmıştır.

d — İdare yıllarca imtiyazlı şirket menafi hissesini İstanbul Belediyesine ödemiştir. Bu, 100 milyonun üstündedir.

Bu masrafların hukukî mesnedi kalmayacağından, İdareye iadesi lâzım gelecektir.

HUKUKİ VE KANUNİ MESNETLER VE İZAHATI:

1 — İMTİYAZ VE 3645 SAYILI KANUN LÂYİHASI:

3645 sayılı kanun lâyihası, Hükûmet tarafından Türkiye Büyük Millet Meclisine sevkedilirken, birinci maddesi aynen:

Madde — 1

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Şirketlerinin Satınalınmasına dair mukavelenamelerin tasdiki hakkındaki Kanunlarla, bu kanuna bağlı mukavelenameler mucibince Hükûmete intikal eden **imtiyaz hakları ve vecibeler ve bilcümle tesisat ve mezkûr kanunlarla vücuda getirilmiş olan teşekküller bütün hak, selâhiyet ve vecibeleri ile** İstanbul Belediyesine **devredilmiştir.**

şeklindeki metin ile sevk edilmiştir.

Görülüyor ki; lâyihada sarahaten (imtiyaz hak ve vecibeleri) ile bilcümle tesisat ve kurulmuş teşekküller bütün hak, selâhiyet ve vecibeleri ile devredilmesi düşünülmüştür.

Devredilen sadece İstanbul Belediyesi hududu içindeki hizmetler tesisat ve teşekküller ve bunlara müteallik hak, selâhiyet ve vecibeler değildir.

Devredilen, İstanbul Belediyesinin dışında olup da şirket tarafından imtiyaz hakkına istinaden kurulmuş olan (bilcümle tesisata ve kurulmuş teşekküllere) ve bunlardan mütevellit hak, selâhiyet ve vecibelere de şâmildir.

Bu tarihte, 1580 sayılı kanunun 19 uncu maddesine göre Eelektrik ve otobüs işletme hakkına sahip olan Kartal Belediyesi de bu tesisatın bulunduğu imtiyaz hak ve vecibelerinin cari olduğu imtiyaz sahası içinde idi.

Vazıı Kanun, buradaki tesisatı işletme hakkına sahip Kartal Belediyesine devretmemiştir.

Vazıı Kanun, 1580 sayılı kanunun 19 uncu maddesine göre İşletme hakkına sahip olan İstanbul Belediyesinden de, bu imtiyaz sahası içindeki köy ve belediyelerden de işletme haklarını alarak 3645 sayılı kanunla kurduğu Umum Müdürlüğe devretmiştir.

İmtiyaz hak ve vecibelerinden ve selâhiyetlerinden kastedilen mânâ esasında budur.

Kanun lâyihası, Türkiye Büyük Millet Meclisi Komisyonlarından ve 9/6/1939 günlü 24 üncü toplantısı ile 16/6/1939 günlü 27 inci toplantısındaki 1 inci ve 2 inci oylamasında aynen oylanarak kanunlaşmıştır. (Ek: 1-Zabıt ceridesi No: 110.)

Ancak lâyiha Türkiye Büyük Millet Meclisi Umumî Hey'etinde bu şekilde kabul edildikten sonra, Cumhurbaşkanına tasdike arzedilirken, kim tarafından hangi sebeple yapıldığı bilinmeyen bir müdahaleye uğramış ve yukarıdaki metinden imtiyaz kelimesi çıkartılmıştır. Resmî Gazetede de bu tasdik edilen metin neşredilmiştir.

Böylece; Türk Kodifikasyon tarihinde belki de tek misâl olarak; Türkiye Büyük Millet Meclisinde kanunlaşan metin ile, tasdike arz edilip neşredilen metin arasında bir fark husule gelmiştir. Bu hususta cereyan eden muhabere ve alınan resmî cevaplar ilişikte sunulmaktadır. (Ek: 2/A, 2/B, 2/C ve 2/D).

İlişik olarak sunulan ve İdaremizin kanununun 1 inci maddesinin maddî hata ile neşredilmiş bulunması sebebile yeniden ve tashihen neşri talebi üzerine yazılan Müdevvenat ve Neşriyat Umum Müdürlüğü ifadeli Başbakanlık yazısında, yeniden neşre lüzum olmadığı ve kanunda kastedilen mânânın (imtiyazı) tazammun ettiği açıklanmaktadır.

2 — İMTİYAZ VE BAKANLAR KURULU KARARI:

Resmî Gazetenin 20/8/1941 tarihli 4891 sayılı nüshasında intişar eden 7/8/1941 günlü ve 16346 sayılı Bakanlar Kurulu kararı (Ek: 3) da imtiyaz mukavelenamelerinin mer'iyette olduğunu teyit etmektedir.

Filhakika; Bakanlar Kurulu Bayındırlık Bakanlığının 19/7/1941 günlü ve 2849/7709 sayılı tezkeresi üzerine ittihaz ettiği bu kararında tramvay imtiyaz mukavelenamesinin hat inşasına ve tramvay hatlarının tehlike arzeden dönemeçlerinde istimlâk yapmasına ve tramvay geçen yolların İdare tarafından yapılmasına dair maddelerini değiştirdiği gibi,

Ayrıca; Umumî tenvirat lâmbalarının bir kısmının meccani tesisine, masraflarının İdarece karşılanmasına, bakım masraflarının tesbitine dair maddeleri de aynı Bakanlar Kurulu Kararı değiştirmekte; ve aynı kararnamenin 10 uncu maddesi ile de (Elektrik ve Tramvay imtiyaz, mukavele ve şartnamelerinin yukarıdaki maddelere muhalif olan hükümleri kaldırılmıştır.) hükmünü vaz'etmek suretile, muhalif olmayan hükümlerinin mer'iyette olduğuna da karar vermiş bulunmaktadır.

Görülüyor ki; Bakanlar Kurulu da İdarenin Şirket imtiyaz hak ve vecibeleri ile görevlendirilmiş olduğunu bu kararı ile kabul etmiştir.

Bakanlar Kurulunun İmtiyazatı Umumiye Kanununa göre, imtiyaz vermeye hakkı bulunduğuna göre, bu kararı ile 3645 sayılı kanunun birinci maddesindeki hak, selâhiyet ve ve-

6-4-/3337/6

cibelerinden kastedilen mânânın imtiyaz hak selâhiyet ve vecibeleri olduğunu bir kere daha teyid etmiş ve 10'uncu maddesinin manaün muhalifinden de değiştirilmeyen hükümleri ile imtiyazın mer'iyette olduğunu karara bağlamıştır.

3 — İMTİYAZ VE BAKANLIKLAR:

İdareyi, idarî, malî ve teknik mevzularda murakabe eden Bakanlıklar zaman zaman muhtelif vesileler ile imtiyazın mevcudiyetini kabul ve yazıları ile de teyid etmişlerdir.

a) **Bayındırlık Bakanlığının** 7/5/1958 günlü ve tarife dairesi 157 sayılı yazısı ile İstanbul Belediyesinin imtiyaz mukavelesine bir ek mukavele yapılması hakkındaki talebi üzerine verdiği cevapta imtiyaz mukavelesinin üçüncü şahısların hak ve borçlarına taallûk etmesi dolayısiyle mer'iyette bırakıldığı, Belediyeye imtiyazlı şirket menafi hissesi ödenmesini temin maksadı ile bir ek mukavele yapılmasına lûzum görülmediği bildirilmiştir.

Bu suretle Bayındırlık Bakanlığı imtiyazın mer'iyette bırakıldığını kabul ve ifade etmiş bulunmaktadır.

b) Keza, **Bayındırlık Bakanlığının** 28/9/1955 tarihli ve Nafia Şirket ve Müesseseler Reisliği tarife şubesinin 7953 sayılı yazısının (1/6) bendinde 3645 sayılı kanunun 1'inci maddesi ile İmtiyaz mukavelesinin mer'iyette bırakılmış olduğu ifade edildiği gibi 5 numaralı bendinde ise ücret tarifeleri mevzuunun imtiyaz mukavelenamelerinden intikal etmiş bir müktesep hak olduğu ve bunun da 17/6/1339 tarihli itilâfname ve şartnamenin 24'üncü ve mukavelenamenin de 4'üncü maddelerinde ileri geldiği açıkça beyan edilmiştir. (Ek: 4)

c) **Sanayi Bakanlığının** 18/7/1960 günlü ve Enerji Dairesi Tarife Şubesi D. 8047 sayılı İstanbul Valiliğine muhataj Şirketler ve Müesseseler Komiserliğinin İ.E.T.T. ile münasebetlerini izah eden yazısının 6'ıncı bendinde (..... imtiyaz mukavele ve şartnamelerindeki hükümlere uymayan tatbikat olup olmadığını.....) gözeteceğini ve Bakanlığa bildireceğini ifade ettikten sonra da, son paragraf halinde aynen:

«18 Eylül 1340 tarihli imtiyaz mukavelenamesinin 57'inci maddesi: (Şirket, canibi hükûmetten irae edilecek nokatta komiserlerin ifayı vazife etmeleri için lâzım gelen mahalleri meccanen inşa ve tefriş eyleyecektir.) demekte olup halefi olan İdare de ancak bununla mükelleftir...»

demek suretiyle imtiyazın mer'iyette bulunduğunu ve bu sebeple Şirketler Komiserliğinin Metrohan'da 5 oda işgal etmesinin Hukukî mesnedini de beyan etmiş bulunmaktadır. (Ek: 5)

d) **Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığının** 2/2/1966 günlü ve Hukuk Şubesinin 1215/3505 sayılı yazısında da keza imtiyaz mukavelesinin mer'iyette olduğu ve buna istinaden de Şirketler Komiserliğinin Metrohan'da meccanen oturmasına devam edeceği beyan edilmiştir. (Ek 6)

e) **Enerji Bakanlığı,** Etibank'ın İdarenin imtiyaz sahası içindeki Kartal çimento fabrikasına cereyan vermeye teşebbüs etmesi üzerine İdare ile Etibank arasında zuhur eden ihtilâf dolayısiyle istişari bir karar verilmek üzere Danıştay Başkanlığına müracaat ederken 15/2/1965 tarihli ve Enerji Müşavirliği 18161/45889 sayılı yazısında da İdare imtiyaz mukavelesinin hâlen yürülükte olduğunu beyan etmiş bulunmaktadır. (Ek: 7) (ilgili istişarî karar 1965/411 esas ve 1965/470 karar numaralıdır.)

Bu yazıda mevzuu bahis olan Etibank'a imtiyaz tanıyan 15534 sayılı kararnameye ileride temas edilecektir.

f) **Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığı** ve bu Bakanlıktan evvel İdareyi idarî, malî ve teknik hususlarda murakabe ile yetkili kılınmış olan Sanayi Bakanlığı ve Bayındırlık Bakanlığı İdare tarafından **İstanbul Belediyesi Hudutları dışında yapılacak tesisatın plânlarını ve projelerini tasdîk etmişler** ve ikmalinden sonra da kabullerini yaparak işletilmelerine müsaade etmişlerdir. Bu muamele halen de devam etmektedir.

Son yıllarda iddia edildiği gibi, İdarenin İstanbul Belediyesi dışında imtiyazı mevcut değilse, İstanbul Belediyesi dışındaki tesisata ait plân ve projelerin hizmet sahası dışında olması sebebiyle Bakanlıklarca reddedilmesi ve kabullerinin ifasından sonra işletmeye konulmasına müsaade edilmemesi gerekir idi. İlgili Bakanlıklar, bu güne kadar ve hattâ bu gün de böyle bir redde bulunmamak suretiyle, İstanbul Belediyesi dışının da imtiyaz sahası içinde bulunduğunu kabul etmiş bulunmaktadırlar.

4 — İMTİYAZ VE ADLÎ MERCİLER:

Bir abone ile doğan ihtilâf dolayısiyle dâvayı rüyet eden Kstanbul 5'inci Ticaret Mahkemesinin 28/12/1966 günlü ve esas 1966/70 karar 1966/586 sayılı kararında 3645 sayılı kanunun 1'inci maddesi mucibince İdarenin imtiyaz mukavelenamesine göre yaptığı muamelenin yerinde olduğuna karar vermek suretiyle imtiyazın mer'iyette olduğu adlî mercilerce de ilâma bağlanmış ve kesinleşmiştir.

5 — İMTİYAZ VE MÜŞTERİLER:

İdare, bu güne kadar abonelerle akdetmiş olduğu cereyan mukavelenamelerinde imtiyaz mukavelesi ve şartnamesi hükümleri dahilinde hareket edeceği hükmünü derc ve tatbik etmiş ve etmekte devam eylemektedir. Murakabe ile görevli Bakanlıklar murakabelerini bu esasa göre ifa etmişlerdir.

6 — İMTİYAZ VE BELEDİYELER:

İdare; gerek İstanbul Belediyesi gerek Kartal ve Bilâhare Belediye haline gelmiş olan Köy Belediyeleri ile olan münasebetlerinde daima imtiyaz mukavele ve şartnamelerine göre muamele ifa etmiştir. Gerek murakabe mercileri ve gerekse Belediyeler İdare ile münasebetlerini buna göre ifa ve murakabe etmişlerdir.

7 — İMTİYAZ VE TARİFELERİN TASDİKİ:

İdare, kuruluş tarihi olan 1939'dan beri, Şirketin yaptığı gibi tarifelerini yapmış ve Belediye Meclislerinden karar almadan doğrudan doğruya ve imtiyaz mukavelesi hükümlerine tevfikan tasdik mercii olan Bakanlığa sunmuştur.

İstanbul Belediye Meclisinin, zaman zaman görülen fikir aykırılıklarının neticesi olarak ittihaz etmiş olduğu karar (Ek: 8) de sunulmaktadır.

Bu karar ile İ.E.T.T. tarifelerinin İstanbul Belediyesi Meclisince tasdikine ve bir karara bağlanmasına hukukî bir mesnet bulunmadığı beyan edilmektedir.

Filhakika, tarife mevzuu sadece İstanbul Belediyesini değil diğer Belediyeleri de ilgilendiren bir hususdur. İstanbul ile beraber 19-20 Belediyeyi ilgilendiren tarifenin hangi Belediye Meclisi tarafından tasdiki icap edeceği hususunda mevzuatda bir hüküm mevcut değildir.

Esasen böyle bir ihtilâf üzerine Bayındırlık Bakanlığı Nafia Şirket ve Müesseseler Reisliği Tarife Şubesinin 28/9/1955 günlü ve 7953 sayılı (Ek: 4) yazısında da İdarenin 1580 sayılı Belediye Kanununun 19'uncu maddesine göre teşekkül etmiş bir Belediye İşletmesi olmadığına işaret ettikden sonra mezkûr maddenin 4'üncü fıkrası ile (müktesep hakların mahfuz tutulduğu) ve tarifelerin bu itibarla 17 Haziran 1339 tarihli itilâfnameye bağlı şartnamenin 24'üncü ve mukavelenamenin 4'üncü maddesi mucibince İdarece hazırlanıp Bayındırlık Bakanlığınca tasdik edilmek suretiyle tatbik edileceği emredilmiştir. Böylece; İdare, tarifelerin tasdiki bakımından da farklı bir muameleye tabi tutulmuştur.

8 — İMTİYAZ HAKKI VE 1580 SAYILI BELEDİYE KANUNU:

3645 sayılı kanunla kurulmuş bulunan bu günkü Umum Müdürlük ile imtiyazlı şirket ara-

6.4./3337/7

sında, 3481 sayılı kanunla kurulmuş bulunan Bayındırlık Bakanlığına bağlı bir Umum Müdürlük mevcuttur.

Bu günkü İdare, aslında tesisat ve hizmeti Nafia Bakanlığına bağlı Umum Müdürlükden devir almıştır. Şirketten devir alan bu Umum Müdürlüktür. 3481 sayılı kanun ile 3645 sayılı kanun mer'iyete vaz'edilirken Elektrik, ve Şehir içi Taşıt İşletme haklarının Belediyelere ait olduğuna dair hüküm ihtiva eden 1580 sayılı Belediye kanunu mer'iyette idi. Bu Umum Müdürlükler kurulurken, İşletmenin devamını sağlamak gayesi ile, bu Umum Müdürlüklerin (imtiyaz hak ve vecibeleri) ile kuruldukları hakkındaki kanun hükmüne lûzum ve hattâ zaruret var idi.

Aksi halde; 1580 sayılı Belediye kanunu hükümleri muvacehesinde, gerek Nafıa'ya bağlı eski Umum Müdürlük ve gerekse İstanbul Belediyesine devredilmiş olan Umum Müdürlüğün İstanbul Belediyesi hudutları içinde kalması ve o tarihte kaza merkezi olduğu için Belediye teşkilâtına sahip Kartal Belediyesinin otomatik olarak Elektrik ve Taşıt hakkına sahip olması ve bu Umum Müdürlüklerin derhal hudutları dışına çıkmasını talep etme hakkı da birlikte doğar idi.

Bu takdirde de Elektrik hizmeti de aksar idi. Kartal Belediyesinin bir Elektrik fabrikası kurması ve bir Elektrik İşletmesini hemen faaliyete geçirmesi icap eder idi.

Hizmetin esasından sarsılmaması gayesi ile gerek 3481 ile ve gerekse 3645 ile kurulmuş Umum Müdürlüklerin imtiyaz hak, selâhiyet ve vecibeleri ile kurulmasına hem hukukî hem de teknik zaruret var idi.

Diğer taraftan İstanbul Belediyesi hudutlarının son noktası olan Bostancı ile Kartal arasındaki Küçükyalı ve Maltepe ile Soğanlık ve Yakacık ile Pendik o tarihlerde birer köy idi. Bu köylerin Elektrik İşletmesi kurmalarına, fabrika tesis etmelerine de imkân mevcut değildi. Şirket imtiyazı alındıktan sonra ise, başlamış olan Elektrik hizmetinin devamını da sağlamak icap ediyor idi.

Görülüyor ki; vazıı kanun teknik, idarî, malî ve hukukî sebeplerle imtiyazı hak ve vecibeleri ile mer'iyette bırakmıştır.

Aksi halde, İstanbul Belediyesi hudutları içinde bırakılmış bir işletmenin diğer köy ve Belediye sahaları içinde bu hizmeti ifa ve idamesine imkân olamaz idi.
miştir.

İmtiyaz hak ve vecibelerinin mer'iyette bırakılması neticesi; bu gün İstanbul Belediyesinin ve imtiyaz sahası içindeki köy ve Belediyelerin 1580 sayılı Belediye kanununun 19. maddesinde kayıtlı haklarını ileri sürerek ayrı birer işletme kurmalarına da hukuken imkân yoktur.

Çünki; bu hak, bütün Belediyelerden ayrı bir kamu hükmî şahsiyetine sahip şekilde kurulmuş ve Vilâyet ile Belediyenin birleşik idaresine bağlanmış olan İ.E.T.T. İdaresine veril-

Aynı saha içindeki âmme hizmetlerinin ifası hakkının iki kuruluşa verilmesine imkân olmadığına göre, bu köy ve Belediyeler sahasında Rumeli yakasında 1910 ve Anadolu yakasında ise 1931 yıllarından beri devam edegelen işletme imtiyaz hakkı 3645 sayılı kanunla devredilmiş bulunan İ.E.T.T. İdaresinin bu hizmeti ifa etmesi en tabiî bir neticedir.

9 — **İMTİYAZ VE SULAR İDARESİ:** (Dâva dosyası: Danıştay 8'inci daire No: 1966/3192).

İstanbul Sular İdaresinin Elektrik İdaresi ile münasebeti üç şekilde cereyan etmektedir.

a) İstanbul Belediyesi hududu içindeki terfi istasyonlarına cereyan almaktadır. Bunda bir ihtilâf mevcut değildir.

b) 1952'den beri kendi talepleri ve Nafıa Vekâletinin emir ve müsaadesi ile Terkos gölü tulumbalarına İ.E.T.T. Silâhtar fabrikasından hususî bir hat ile cereyan vermekte iken bilâha-

re 1/1/1969'dan itibaren Sular İdaresi Etibank'ın Hadımköy hattından cereyan almaya başlamıştır.

İmtiyaz ile ilgisi olmadığından bu mevzuda da her iki veya üç İdare arasında hukukî bir ihtilâf mevcut değildir.

c) Sular İdaresi Alibeyköyü hudutları içinde bir baraj yapmaktadır. Sular İdaresi bu baraja Etibank'tan cereyan alma hususunda mukavele yapmıştır.

Alibeyköyü 1910 yılında İdarenin selefi olan Şirketin Rumeli yakasındaki Elektrik İşletmesi imtiyazını aldığı tarihte İstanbul Şehremaneti hudutları içinde olan ve Eyüp semtini ihtiva eden 5'inci Belediye dairesi içindedir.

1293 tarihli Dersaadet kanunu ile teşkil edilen daireler arasında sayılan 5'inci daire (Eyüp dairesidir. Şehir haricindeki Eğrikapı dışarısı, Topçular, Münzevi, Defterdar, Eyüp, Alibeyköyü, Küçükköy, Kâğıthane köyü nihayetine kadar olan mahalleri şâmildir.) şeklinde tarif edilmektedir. (Ek : 9).

19 Teşrinievvel (Ekim) — 1 Teşrinisani (Kasım) 1910—1326 tarihinde imzalanan imtiyaz mukavelesi ile ilişiği şartnameye göre; imtiyaz, Şehremanetinin sadece birinciden onikinci (dahil) dairei Belediyesi hudutlarını şâmildir.

Görülüyor ki; o tarihlerde beşinci daire içinde bulunan Alibeyköyü de imtiyaz hudutları içindedir.

Esasen Silâhtarağa fabrikası da Alibeyköyü hudutları içinde kurulmuştur.

Hal böyle olunca, Alibeyköyü hudutları içinde bulunan her türlü bina, mesken, fabrika ve tesise cereyan verme hakkı İ.E.T.T. İdaresine aittir. Etibank'ın bu sahada cereyan vermesine ve Sular İdaresinin de İ.E.T.T. den başka yerden cereyan almasına hakkı yoktur.

Etibank'ın 1910 yılından beri devam edegelen bir işletme hakkını bir imtiyaz hakkını ihlâl etmesi caiz değildir. Hizmet yaparken coğrafî hududa riayet etmesi lâzım geldiği kadar hukukî hak, salâhiyet ve vecibelere de riayet etmesi lâzım gelir.

Bu itibarla Etibank'ın imtiyaz sahamıza vâki müdahalesinin men'ine, Sular İdaresi ile akdetmiş olduğu mukavelenin iptâline karar ittihaz buyurulmasını talep etmekteyiz.

10 — İMTİYAZ VE KARTAL BELEDİYESİ İŞLETME HAKKI:

(Dâva dosyası: Danıştay 8. daire 1968/2167)

İdarenin selefi olan şirket 20/4/1931 tarihinde Hükûmetle akdettiği mukavele mucibince Anadolu yakasına ve Adalara cereyan vermeği taahhüt etmiştir.

Bu mukavelenamenin 3'üncü maddesi ile «Boğaziçinde Beykoz'dan başlayan ve Marmara'da Pendiğe (dahil) kadar imtidat eden Anadolu sahili ile mevcut Vaniköy — Kartal hattı ve 4'üncü maddede sayılan mevkîler ve Büyükada ve Heybeliyi ihtiva eden İstanbul'un Anadolu mıntakası, Elektrik Şirketinin imtiyaz hududu dahiline ithal olunacak ve buralarda mezkûr Şirketin elyevm mer'iyette bulunan makevelename ve şartnameler ve itilâfnameler ahkâmı ve bunlara müteferri mukarrerat aynen tatbik olunacaktır.» hükmünü ihtiva etmekte ve 4'üncü madde ile sayılan mevkiler arasında o tarihte ve bu gün de İstanbul Belediyesinin hudutları dışında bulunan Maltepe, Kartal, Yakacık, Pendik de sayılmaktadır. (Ek: 10).

İmtiyazın Anadolu yakasına teşmili sırasında, Kartal Belediyesi kaza merkezi olması itibariyle teşekkül etmiş idi. Ve 1580 sayılı Belediyeler Kanununun 19'uncu maddesine göre de Elektrik ve Taşıt İşletme hakkına sahip bulunmakta idi.

Buna rağmen Hükûmet bu işletme hakkını İstanbul yakasında bu hizmeti 1910 yılından beri imtiyaz hakkına istinaden ifa etmekte bulunan şirkete vermiştir.

Bu sebeple; Kartal Belediyesi, 1931 tarihinden beri Elektrik işletme hakkına sahip değildir.

G-4-/3337/8

3645 sayılı kanun ile kurulmuş olan bu günkü İdareye mezkûr kanunla, Kartal Belediyesi hudutları içindeki Elektrik Şebekesi tesisat ve teçhizatı da diğer İstanbul Belediyesi hududu içindeki ve dışındaki mevkilerdeki tesisat ve teçhizat ile birlikte devredilmiş ve bunların satınalma bedellerini de 20 yıllık taksitler halinde İ.E.T.T. İdaresi ödemiştir.

Vazıı kanun ve Hükûmet, Kartal Beeldiyesi hudutları içindeki işletme hakkını İ.E.T.T. İdaresine devretmek istemese idi; Kartal'daki Şebeke tesislerini, 1580 sayılı kanuna göre işletme hakkına sahip olan Kartal Belediyesine devretmesi ve satınalma bedelinden buraya isabet eden kısmını da Kartal Belediyesinin ödeyeceğine dair bir hükmü kanuna koyması icap eder idi.

Gerek 3480, gerek 3481 ve gerekse 3645 sayılı kanunların metninde böyle bir hüküm mevcut olmadığına göre, Kartal'daki Elektrik işletmesi hakkı ve vecibeleri İ.E.T.T. İdaresine devredilmiş demektir.

Esasen; İ.E.T.T. İdaresi, sadece Kartal sahası içindeki Şebeke tesislerinin satınalma bedelini şirkete ödemekle kalmamış, bu şebekenin sahibi ve işleticisi olarak da devamlı surette buradaki şebeke tesislerini bütçesinden masraf ihtiyar ederek tevsi, takviye ve ıslah etmiş ve etmektedir; ve işletmektedir.

1939 yılından beri, Kartal Belediyesi, kendi sahasında başkası tarafından ifa edilegelen Elektrik İşletme hakkı üzerinde bir iddiada bulunmamıştır. Satınalma bedellerinin ödenmesine iştirak etmemiştir. Şebekenin tevsi, ıslah ve takviyesine bir gûna iştirakde bulunmamıştır. Bu Şebeke masrafına, günün mevzuatı icabı, mevzuatın tesbit ettiği nisbette müşterilerin iştiraki olmuştur. Bu esasen bütün hizmet sahasında da aynı şekilde cereyan etmiş ve etmektedir.

Kartal Belediyesi, İstanbul Belediyesi ve diğer köy ve Belediyeler gibi sadece, sokak tenvirat şebekesi ve sarf edilen cereyan bedellerini ödemiştir. Kartal Belediyesinin, 30 seneden fazla bir zamandan beri satınalma bedelleri ödenirken, şebekesi Şirketten alındığı zamana göre milyonlarca lira sarfedilerek 15-20 misli tevsi, ıslah ve takviye edilirken hiç bir hak iddia etmeyip, bu gün taksitlerin ödenmesi nihayete ermesinden, Silâhtardan maada Etibank'tan cereyan alma imkânının husulünden sonra ve Şebekesinin değeri 30-40 milyonluk bir hal aldıktan sonra işletme hakkı iddia etmesi yukarıdan beri arzedilen hukukî durum muvacehesinde kabili tecviz olmadığı gibi, hak, adalet ve nasafet kaideleri ile de kabili tecviz değildir.

Bir an için; Kartal Belediyesi müstakil bir işletme hakkına sahip olması şeklinde bir karar sâdır olursa; İstanbul Elektrik İdaresinin Adalara Elektrik götüren hattı da kendi sahası dışında kalacak ve bu hattı geçirme ve işletme hakkı da ortadan kalkacaktır. Bu takdirde; İstanbul Belediyesi hudutları içindeki Adalara Elektrik nasıl verilecektir?

Diğer taraftan; böyle bir karar verildiğinde, Kartal Belediyesi 30-40 milyon lira değerinde olup İdarenin mameleki meyanında bulunan şebekenin bedelini nasıl ve hangi imkânlarla tediye ve teahhüt edecektir?

Görülüyor ki; teknik bakımdan olduğu kadar, hukukî ve malî imkânlar bakımından da Kartal Belediyesinin ayrı bir Elektrik işletmesi kurumasına imkân mevcut değildir.

Esasen 3645 sayılı kanunun 1'inci maddesi ilga ve tâdil edilmedikçe, bu saha üzerinde imtiyaz hakkının mevcut olamıyacağı iddiası hukukî mesnetten mahrum kalmağa mahkûmdur. Bu sebeplerle, Kartal Belediye Meclisinin, mer'i kanun hükümlerine aykırı olan müstakil Elektrik İşletmesi kurulması hakkındaki kararının iptâline karar verilmesini arz ve talep ediyoruz.

11 — KARTAL ÇİMENTO FABRİKASININ ETİBANK'TAN CEREYAN ALMASI:

a) Kartal İstanbul imtiyaz sahası içindedir.

Kartal'daki çimento fabrikası kuruluşundan 1966 yılına kadar İstanbul Elektrik Şirketi ve İdaresinden cereyan almıştır.

Hattâ; Şirkete Anadolu yakası Elektrik imtiyazı verilip de Adalara da cereyan vermesi talep edilince, şirket hattın rantabilitesini temin etmek maksadiyle, kendi grupuna dahil olan çimento işrketine de bu fabrikayı kurma imtiyazını birlikte almıştır.

Esasen; Kartal'ın imtiyaz hududu içine alınması da Adalara gidecek havaî hat ve denizaltı kablosunun buralardan geçmesi sebebiyledir. İmiyaz hudutları içinde olmadığı takdirde ise, bu hat ve kabloların geçirilmesine ve Adalara Elektrik verilmesine imkân da olamaz idi. Bu gün de durum aynıdır. Yâni; Bostancı'dan Pendiğe kadarki, saha, İdaremizin imtiyazı dışında mütalâa edilirse, Belediye hududu içindeki Adalara cereyan verilmesi bir problem haline gelecektir.

b) **Çimento fabrikasının vâki müracaatı:**

Kartal çimento fabrikası, İstanbul Elektrik İdaresinden Etibank fiatlarına nazaran daha pahalıya cereyan aldığından bahis ile zamanın yetkilisi olan Sanayi Bakanlığına müracaat ettiğinde mezkûr Bakanlığın yürürlükte olduğunu yüksek Danıştay Başkanlığına yazdığı ve 3 üncü dairenin 1965/411 esas sayılı dosyasından bulunan 15/2/1965 günlü Enerji Dairesi Müşavirliği 18161/45889 sayılı yazısında İstanbul Elektrik İdaresi imtiyazının mer'iyette olduğunu beyan ettiğine göre, müracaatı müsbet karşılamıyacak ve çimento fabrikasının İstanbul İmtiyaz sahası içinde bulunduğundan bahis ile Etibank'tan cereyan alamıyacağı cevabını verecek idi.

c) **Tarife farkı:**

Fiat farkı mevzuu ise, her iki tarife Bakanlığın tasdik ettiği tarife olduğuna göre, farklı olması gerekip gerekmediğini takdir Bakanlığa ait bir hususdur. Bakanlık İstanbul'daki Sanayi tarifesini meskenlere verilen cereyan lehine olarak pahalı tesbit etmektedir. Bunda İdarenin bir sun'u taksiri yoktur.

Kaldı ki; bir çok fabrikalara özel mukavele, özel şart ve özel fiatla cereyan verilmesi, Bakanlığın tasdiki şartı ile mümkündür. Bakanlık, çimento fabrikasının fiat hususundaki müracaatını bu şekilde cevaplaması lâzım gelirdi. Tarifeyi tasdik eden Bakanlığın bu müracaatı sadece tarife bakımından mümkün görmesi hatalıdır.

d) **Sanayi Bakanlığı imtiyaz hukukunu ihlâle sebebiyet vermiştir:**

Şu halde burada Sanayi Bakanlığının, yüksek Danıştayın mezkûr dosyasında bulunan 21/9/1963 günlü ve 17303 sayılı yazısı ile verdiği olumlu cevap hukuka aykırıdır. Ve imtiyaz hukuku bu sebeple ihlâl edilmiştir.

Nitekim; Bakanlıkda İ.E.T.T. nin Valilik imzası ile vâki 11/10/1965 günlü ve 11745 sayılı itirazı üzerine tereddüde düşmüş ve yüksek Danıştaydan istişarî karar talebinde bulunmuştur.

Ancak; Bakanlığın, istişarî karar talebinde bulunurken, yüksek Danıştaya gereken izahı tam vermediği kanaatindeyiz.

e) **3/15534 sayılı kararname mer'iyette değildir:**

Zira; Bakanlığın bahsettiği ve Etibank'a Belediye hudutları içinde 500 kilowattan fazla müşterilere cereyan verme hakkının verildiği 19/10/1952 günlü ve 8261 sayılı resmî gazetede yayınlanan 3/15534 sayılı kararname, Bakanlığın yazıyı yazdığı tarihde ve bu gün mer'iyette değildir. Etibank'ın Belediye ve imtiyaz sahalarındaki büyük müşterilere cereyan vermesinde istinad edilen 3/15534 sayılı bu kararname ile:

a) Kuzeybatı Anadoluyu Elektriklendirme Anonim Ortaklığı kurulması karar altına alınmıştı.

b) Kurulan bu ortaklık Kuzeybatı Anadolunun belli başlı şehir ve kasabalarına ve diğer mühim istihlâk merkezlerine cereyan nakledecek ve buralarda mevcut ve teşekkül edecek işletmelere de toptan enerji verilmesi imtiyazına sahip olacaktı.

6-4-/3337/9

c) İmtiyaznamenin 4'üncü maddesine göre, **Etibank, Sarıyar barajı ve Santralinin ikmali ile işletmeye açılmasını müteakip en çok 5 sene zarfında aşağıda yazılı ortaklıkların iştiraki ile kuracağı Kuzeybatı Anadolu Elektriklendirme Türk Anonim Ortaklığına bu imtiyaz sözleşmesindeki bütün hak ve vecibeleri devretmeye mecburdur.**

Etibank'ın artık bu imtiyazdan bahsetmeye hakkı kalmamıştır.

Zira:

a) Bu kararnameye göre kurulacak olan (Kuzeybatı Anadolu Elektriklendirme Türk Anonim Ortaklığı) nı Etibank en çok 5 sene zarfında kurulması hükmüne rağmen kuramamıştır.

b) İmtiyaznamenin 4'üncü maddesinde, kurulacak olan bu ortaklığa tanılmış olan imtiyazı kullanma hakkı Etibank'a sadece 5 sene ile mukayyet olmak şartı ile verilmiştir. (Ek: 11) Kararnamenin sureti, (Ek: 12) 4'üncü maddenin sureti.

c) Sarıyar barajı ve işletmeleri 1952'de açılmıştır. Şu halde,

a) İmtiyaz sahibi olan şirket hukuk âleminde vücut bulmamış, kurulmamıştır.

b) Kurulacak olan ortaklığa tanılmış olan imtiyazı kullanma hakkının başlaması tarihinden itibaren 15-16 sene geçmiştir.

Binaenaleyh Etibank'ın bu imtiyazdan bahisle gerek bizim İdarenin imtiyaz sahasına ve hattâ gerekse bütün Belediyelerin hizmet sahasına cereyan verme imtiyazından bahsetmesine imkân kalmamıştır.

Kanunlar muvacehesinde bu kararnamenin hükmü :

Kaldı ki :

a) 1580 sayılı kanunla Belediyelere tanınmış olan işletme hakkının kararname ile verilmiş bir imtiyaz ile ihlâl edilip edilemiyeceği,

b) 3645 sayılı kanunla tanınmış olan bir imtiyaz hakkının da keza bir kararnamenin verdiği imtiyaza dayanılarak ihlâl edilip edilemiyeceği,

münakaşa ve müzakere edildiğinde, Umumi Hukuk prensiplerine göre kararnamelerin kanun hükümlerini ihlâl etmemesi lâzım geldiği aşikâr bir kaidedir. Bu itibarla da; Etibank bu kararnameye dayanarak (halen mer'iyette dahi olsa) Belediye hudutları içinde 3645 sayılı kanunla kabul edilmiş imtiyaz hudutları içinde cereyan veremez. Kanaatimizce böyle bir hak ancak, mer'i kanunların tadili suretiyle mümkündür.

Bu Hukukî neticeye göre :

a) Etibank, hiç bir sebebe dayanarak imtiyaz hudutları içindeki Belediyelere, köylere ve büyük ve küçük müşterilerimize cereyan veremez.

b) Keza buna mukabil de bu imtiyaz sahası içindeki Belediyeler, köyler ve büyük ve küçük müşterilerimiz de İstanbul Elektrik İdaresinden başka yerden cereyan alamazlar.

Bu gün mer'i mevzuat ve statüler hükmüne göre her iki tarafın da buna uyması zarureti vardır.

Bu zaruret bu kadar bedihi olduğu halde, maalesef, Etibank yukarıda Hukukî durumunu arz ve izaha çalıştığımız ve bu gün tatbiki imkânı kalmamış olan bir kararnameden bahis ile cereyan vermeğe devam etmekte ve imtiyaz sahası içinde yeni yeni müşterilere cereyan vermeğe teşebbüs etmekte ve mukavele yapmaya teşebbüs etmektedir.

Neticei talep :

Bu itibarla; yukarıda tafsilen arz ve izah edilen mucip sebepler muvacehesinde,

Kartal Belediye Meclisinin, çimento fabrikasına Etibank'ın cereyan verebileceği hakkındaki kararının,

b) Kartal Belediye Meclisinin, Kartal Belediyesinin imtiyaz hükümlerine rağmen ayrı bir Elektrik İşletmesi kurması hakkındaki kararının iptaline karar ittihaz buyurulmasını arz ve talep ederiz.

12 — D.D.Y. NİN ETİBANK'TAN CEREYAN ALMASI :

Etibank, bu mevzuda da imtiyaz hakkını ihlâl ederek, hakkı, selâhiyeti olmadığı halde, İstanbul Elektrik İdaresinin imtiyaz sahası içinde bulunan Küçükyalı'dan D.D.Y. na cereyan vermektedir.

Yukarıda diğer mevzuları arz ve izah ettiğimiz üzere

a) 3645 sayılı kanunun 1'inci maddesi ile imtiyaz hükmü bu kanunun sureti tatbiki hakkındaki tüzük mahiyetinde mer'iyette bırakılmıştır.

b) Bu saha, Adalar'a cereyan verilmesine devam edilmesi gayesi ile imtiyaz sahası içinde bırakılmıştır.

c) Bu sahada Şirketin bıraktığı Şebeke, tesisat ve teçhizatının bedelini İstanbul Elektrik İdaresi ödemiş ve bilâhareki bütün tevsi, ıslah ve takviyelerini de bütçesinden para sarfetmek suretiyle İstanbul Elektrik İdaresi yapmıştır.

d) Bu sahaya 1931 yılından beri İstanbul Elektrik İşletmesi cereyan vermektedir.

e) En mühimmi, Etibank'ın imtiyaz sahasında da olsa, Belediyelerin sahasında da olsa 500 kilowattan yukarı müşterilere cereyan vermekte istinad ettiği 3/15534 sayılı kararname ve merbutu imtiyazname, imtiyazın verildiği şirket kurulmadığı ve şirkete verilmiş imtiyazın 5 seneyi tecavüz etmemek şartiyle Etibank tarafından kullanılmasına cevaz tanınmış bulunmasına mukabil aradan 15 - 16 sene geçtiği cihetle bu kararname ve imtiyaznamenin tesbit edilen müddet geçmiş olmakla yürürlükte addedilemiyeceği cihetle Etibank'ın Hukukî mesnetten mahrum bulunduğundan cereyan veremiyeceği aşikârdır.

Burada; D.D.Y. nin talep ettiği cereyanın üç fazından sadece birinin verildiği iddiası da imtiyaz hakkının ihlâline sebep teşkil edemez.

Bu fazdan verilen cereyanın İdare aracılığı ile verilmesi ve konulacak bir sayaç ile yapılacak ölçüler neticesinde tesbit edilecek istihlâkin İstanbul Elektrik İdaresi aracılığı ile Etibank'ça tahsil edilmesi mümkündür.

Zira, İdarenin vereceği cereyan yine Etibank'tan almakta olduğu cereyandır.

Ancak; bu takdirde cereyan verme, Hukukî çerçeve içinde cereyan etmiş olur.

Talep :

Bu sebeple, D.D.Y. na verilmekte olan cereyan muamelesinin ve mukavelesinin iptaline karar ittihaz buyurulmasına arz ve talep ediyoruz.

Son söz olarak :

Hülâsa etmek lâzım gelirse,

1 — 3645 sayılı kanun, İdare Hukukunun bir istinası olarak, yukarıda tafsilen arzedilen sebeplerle imtiyaz hükümlerini mer'iyette bırakmıştır.

2 — İmtiyazın mevcudiyeti Bakanlar Kurulu kararı ve Bakanlıkların halen tatbik ettikleri usul ve emirler ve vecibelerle teyid edilmiştir.

3 — İmtiyaz sahasındaki bütün tesisat ve teçhizatın bedeli yalnız İstanbul Elektrik İdaresi tarfından ödenmiştir.

6-4-/3337/10

BAŞKAN — Mütalea var mı? Yüksek reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler.. Kabul edilmiştir.

MADDE 4 — Halen tatbik edilmekte olan tarifelerin ve İdare ve İşletme ve tesise müteallik usul ve esasların icabına göre usulü dairesinde tadil ve tebdiline Nafia Vekili salâhiyetlidir.

Bu tarifeler haricinde ücretli veya meccanî olarak hiç bir şahıs ve müesseseye elektrik cereyanı verilemez.

İş veya mukavele icabı meccanen verilecek elektrik cereyanı tarife cedvellerinde gösterilir.

HİLMİ ÇORUK (Mardin) — Devairi resmiyeye meccanen verilmiyecek midir?

BÜTÇE ENCÜMENİ M.M. SIRRI DAY (Trabzon) — Tarifesinde ne varsa ona göredir. Tarifelerde devairi resmiye için tenzilât vardır. ve bu tarifeler daima Nafia Vekâletinin murakabesi altındadır.

BAŞKAN — Başka mütalea var mı? Yüksek reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 5 — Umum Müdürlük, bu kanunda yazılı esaslara ve hususi hukuk hükümlerine göre idare olunur. Muameleleri; arttırma - eksiltme ve ihale ve muhasebei umumiye kanunlarına ve Belediye muhasebe nizamnamesi hükümlerine tâbi değildir.

Alım ve satım işleri, Dahiliye ve Nafıa Vekâletince konulacak usullere göre idare edilir.

BAŞKAN — Mütalea var mı? Yüksek reyinize arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 6 — Umum Müdürlüğün idare ve işletme masraflarını ihtiva eden bütçeleri ile kadroları Umum Müdürlükçe hazırlanarak Belediye meclisince tasdik olunur. Bunlardaki değişiklikler hakkında da ayni muamele yapılır.

Bütçelere mütenazır kathi hesaplarla birlikte

6.4./3337/11

7 — İstanbul Elektrik İşleri Umum Müdürlüğü ile Tramvay ve Tünel İdaresi teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devredilmesie dair kanun lâyihası ve Nafia, Dahiliye, Gümmrük ve İnhisarlar, Maliye ve Bütçe encümenleri mazbataları (1/117) (1).

BAŞKAN — Bu lâyihanın ikinci müzakeresidir. Maddeleri okutuyorum:

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devrine dair kanun;

MADDE 1 — İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel Şirketlerinin satın alınmasına dair mukavelenamelerin tasdiki hakkındaki kanunlarla bu kanunlara bağlı mukavelenameler mucibince Hükûmete intikal eden imtiyaz haklar ve vecibeler ve bilcümle tesisat ve mezkûr kanunlarla vücude getirilmiş olan teşekküller bütün hak selâhiyet ve vecibelerile İstanbul Belediyesine devredilmiştir.

BAŞKAN — Tâdilname yoktur. Maddeyi reye arzediyorum. Kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 2 — Bu kanunla İstanbul Belediyesine devrolunan İdareler «İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğü» adı ile kurulacak hükmî şahsiyeti haiz ve İstanbul Belediye Reisliğine bağlı bir umum müdürlük tarafından idare olunur.

BAŞKAN — Maddeyi kabul edenler... Etmeyenler... Kabul edilmiştir.

MADDE 3 — Umum Müdürlüğün vazifeleri:

A) Kendisine intikal eden menfaatleri istifa ve tahmil edilen vecibeleri ifa etmek,

B) İstanbul'un Rumeli ve Anadolu yakaları ile civarında ve Adalarda elektrik kudreti tevzi etmek üzere elektrik tesisatını ve elektrikli tramvay şebekesini ve tünel tesisatını ihtiyaca

---

(1) Birinci müzakeresi 24 ncü inikad zaptındadır.

Başbakanlık Makamının 5/11/1967 gün ve Neşriyat ve Müdevvenat G. Md. 5484 sayılı yazısı Ör.

İçişleri Bakanlığına

İlgi: 31/8/1967 tarihli ve Mah. İd. Gn. Md. 2. D. Rs. H. 622-431-59/19603 sayılı yazınız.

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devrine dair 3645 sayılı Kanunun 1 inci maddesinin müzakeresi sırasında (... bağlı mukavelenameler mucibince Hükûmete intikal eden imtiyaz hakları ve vecibeler ve bilcümle tesisat...) şeklinde kabul edildiği halde, Resmî Gazetede yayımlanan 1 inci madde metninde (imtiyaz) kelimesi mevcut olmadığından bu hususun tashih edilmesine dair olan ilgideki yazınız üzerine sözü edilen Kanun Başbakanlıktaki dosyasında yapılan incelenmesinde, Cumhurbaşkanlığının 18/6/1939 tarihli ve 4/990 sayılı yazısı ile yayınlanmak üzere Başbakanlığa gönderilen metinde (imtiyaz) kelimesi bulunmadığından konunun bir kere de T.B.M. Meclisi Arşivindeki dos yasında incelenmesi Millet Meclisi Başkanlığından rica edilmişti.

Adı geçen Başkanlıktan alınan 18/10/1967 tarihli ve 5150/30999 sayılı karşılığın sureti ilişik olarak sunulmuştur.

Bu duruma göre asıl metne uygun olarak Resmî Gazetede yayımlanan Kanunda herhangi bir düzeltme yapılmasına imkân bulunmamaktadır.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

İmza
Munis Faik Ozansoy
Başbakan Adına
Müsteşar

Aslının Aynıdır.
11/1/1968
İmza

EK : 2/a

T. C.
İÇİŞLERİ BAKANLIĞI
Mah. İd. Gn. Md.

Şb. Md. 2. D. Rs. H.
622-431-59/569

Ankara
12/1/1968

Konu: 3645 sayılı Kanunun 1'inci maddesindeki (İmtiyaz) kelimesi hak.

İSTANBUL VALİLİĞİNE

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdarereleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine dair 3645 sayılı kanunun 1'inci maddesinin müzakeresi sırasında (... bağlı mukavelenameler mucibince Hükûmete intikal eden imtiyaz hakları ve vecibeler ve bilcümle tesisat...) şeklinde kabul edildiği halde Resmî Gazetede yayınlanan 1'inci madde metninde (İmtiyaz) kelimesi mevcut olmadığından bu hususun tashih edilmesi ile ilgili yazınız Başbakanlık Makamına intikal ettirilmiş ve alınan 7/11/1967 gün ve Neşriyat ve Müdevvenat G. Md. 5484 sayılı yazı örneği ile Millet Meclisi Başkanlığından alınan 18/10/1967 gün ve 5150-30999 sayılı yazı örneği ilişikte gönderilmiştir.

Bilgi edinilmesini rica ederim.

Ek:
2 yazı ör.

NURETTİN HAZAR
İÇİŞLERİ BAKANI Y.
Müsteşar Mv.

Belediye Bşk.
15/1/1968
İmza.

İ.E.T.T. İşlet.
Um. Mv. 15/1/1968
İmza

G.M./3337/12

EK : 2/c

Millet Meclisi

Genel Sekreterliği
Kanunlar Müdürlüğü

18/10/1967

Sayı : 5150/30999

Başbakanlığa

2/10/1967 gün Neşriyat ve Müdevvenat Genel Müdürlüğü B-19/4931 sayılı yazıları karşılığıdır.

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İdareleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devrine dair 3645 sayılı kanunun 1 inci maddesinin müzakeresi sırasında (... bağlı mukavelenameler mucibince Hükûmete intikal eden imtiyaz hakları ve vecibeler ve bilcümle tesisat...) şeklinde kabul edildiği halde Resmî Gazetede yayınlanan 1 inci madde metninde (imtiyaz) kelimesinin mevcut olmadığından bahisle bu hususun tashihi istenilmektedir.

Dosyanın tetkiki neticesinde :

Tasarının Nafia, Dahiliye, Gümrük ve İnhisarlar ve Maliye Encümenlerinden geçtikten sonra Bütçe Encümeninde son şeklini aldığı ve Bütçe Encümeninin kabul ettiği birinci maddede (... bağlı mukavelename mucibince Hükûmete intikal eden imtiyaz hakları ve bilcümle tesisat...) şeklinde kabul edildiği ve metnin 110 sıra sayısiyle bu şekilde bastırıldığı anlaşılmıştır. Genel Kuruldaki müzakerelere esas teşkil eden Bütçe Encümeninin basılı nüshasının tetkikinde: ise:

Metindeki imtiyaz kelimesinin ve hakları kelimesinin (l) harfinin çıkarıldığı ve (haklar) kelimesinden sonra (ve vecibeler) kelimesinin ilâve edildiği görülmüştür. Kanun da bu tashihli şekle göre çıkmış ve Resmî Gazetede neşredilmiştir.

Hernekadar müzakere zaptında imtiyaz kelimesinin mevcut olduğu ileri sürülmekte ise de yine müzakere zabtındaki 1 nci madde dikkatle tetkik edildikte (ve vecibeler) kelimelerinin de mevcut olduğu görülmektedir. Yukarıda da işaret edildiği üzere (ve vecibeler) kelimeleri Bütçe Encümeni metninde mevcut olmadığı halde Genel Kurulda ilâve edildiğine ve bu kelimeler müzakere zabtında yer aldığına göre (imtiyaz) kelimesinin müzakere zabtında yer almasının bir zabıt hatasından doğduğunu kabul etmek lâzımdır. Bununla beraber genel kurulda müzakereye esas tutulan bütçe encümeni metninde kırmızı kalemle yapılan değişikliğin neye istinat ettiği yâni önerge ile mi yoksa ifade ile mi yapıldığı da anlaşılamamıştır.

Kanun bu değişikliğe göre Resmî Gazetede neşredilmiştir.

Bilgilerini rica ederim.

Saygılarımla.

Millet Meclisi Başkanı

Mühür - İmza.

Örneğinin aynıdır. 11.1.1968
İmza.

Ek: 3

Resmî gazete No.: 4891

Kararname No: 16346

Tarihi: 20/8/1941

İstanbul Elektrik, Tramvay ve Tünel İşletmeleri Umum Müdürlüğünün elektrik ve Tramvay kısımlarına ait usul ve esaslarda ilişik şekildeki gibi değişiklik yapılması; Nafia Vekilliğinin 19/7/1941 tarih ve 2849/7709 sayılı tezkeresiyle yapılan teklifi üzerine 3645 sayılı kanunun dördüncü maddesine tevfikatın İcra Vekilleri Heyetince 7/8/1941 tarihinde kabul olunmuştur.

7/8/1941

REİSİCUMHUR
İSMET İNÖNÜ

Başvekil Dr. R. Saydam	Adliye Vekili H. S. Menemencioğlu
Millî Müdafaa Vekili S. Arıkan	Dahiliye Vekili Fayık Öztrak
Hariciye Vekili Ş. Saracoğlu	Maliye Vekili F. Ağralı
Maarif Vekili Yücel	Nafia Vekili A. F. Cebesoy
İktisat Vekili Sırrı Day	Sıhhat ve İçtimai Muavenet Vekili Dr. H. Alataş
Gümrük ve İnhisarlar Vekili R. Karadeniz	Ziraat Vekili M. Ekrem
Münakalât Vekili C. K. İncedayı	Ticaret Vekili M. Ökmen

A) Tramvay kısmında:

Madde 1 — U. Müdürlük tramvay şebekesi üzerinde mevcut küçük nısıf kuturlu münhanilerin nısıf kuturlarını lüzum ve imkân nisbetinde asgarî 40 metreye iblâğ eder.

Madde 2 — Tramvay münakalâtının tesrii hakkında lüzum ve ihtiyaç bulunan yerlerde demiryolu şebekesinin tek hatlı kısımları U. Müdürlükçe imkân dahilinde çift hatta tebdil edilir.

Madde 3 — Gerek 1 inci ve 2 inci maddede yazılı işlerin yapılması ve gerekse hattın geçtiği yerlerde seyrüsefer veya halk emniyeti bakımından tehlikeli ve vaziyetin izalesi icap ettirdiği takdirde U. Müdürlük tarafından istimlâk yapılabilir. Bu ve yukarıki maddelerde bahsi geçen işlere plân ve projeleri Nafia Vekâletine tasdik ettirildikten sonra başlanır.

Madde 4 — U. Müdürlük tramvay geçen cadde ve bulvaların (yaya kaldırımları da dahil olduğu halde) bütün genişliğince kaldırımlarını belediyenin tercih edeceği (asfalt, parke, mozayık) usullerinden biriyle inşa etmeğe ve bunları iyi bir halde bulundurmağa mecburdur.

B) Elektrik kısmında:

Madde 5 — İdare 1938 senesinden itibaren yapılmış olan (2000) lâmbaya 1942 senesi başından itibaren senevi 500 lâmbanın ilâvesiyle 1946 senesi sonuna kadar 2500+2000=4500

6.4./3337 / 13

adet umumî tenvirat lâmbasını meccanen tesis eder.

Madde 6 — 1941 senesi başından itibaren cereyan sarfiyat bedelleri ve bakım masrafları idareye ait lâmbaların adet ve evsafı aşağıda gösterilmiştir.

Adet	Wat	Senelik yakma müddeti
170	750	4000
120	750	2000
80	500	4000
80	500	2000
3300	200	2000
1250	200	2000
5000		

Madde 7 — 6 ncı maddedeki lâmbalardan maadasının senelik cereyan sarfiyat bedeli ile bakım masrafları aşağıdaki tarife mucibince belediye tarafından İdareye her ay ödenir :

Wat	Senelik yakma müddeti	Senelik ücret
750	4000	120 T. lirası
750	2000	90 »
500	4000	80 »
500	2000	60 »
200	4000	40 »
200	2000	30 »

Madde 8 — Bilûmum tenviratı umumiye lâmba tesisat ve şebekesi idarenin elektrik şebekesinin eczayı asilyesinde mahdud olup bunların tecdidi de idareye aittir.

Madde 9 — Umumî tenvirat şebekesi olmıyan yerlere lâmba koymak için çekilecek hattın uzunluğu lâmba başına vasatî 80 metreyi geçmiyecektir.

Madde 10 — Elektrik ve Tramvay imtiyaz mukavele ve şartnamelerinin yukarıki maddelerdekilere muhalif olan hükümleri kaldırılmıştır.

Madde 11 — Yukarıdaki maddelerin hükümleri 1946 senesi sonuna kadar caridir.

No.	Başlığı	Düstur Tertip	Cilt	Sahife	Resm Gazete Sayı
3645	İstanbul Elektrik ve Tünel İdareleri teşkilât ve tesisatının İstanbul Belediyesine devrine dair kanun	3	20	1205	4239

Ek: 4

SURET

T. C.
NAFİA VEKÂLETİ
Nafia Şirket ve Müesseseleri
Reisliği
Şube: Tarife
Sayı: 7953

Öz: ETT Genel Müdürlüğü ücret tariflerinin tâdil ve tebdil yetkisi Hk.

GENEL EVRAK
28/Eylül/1955
Sayı: 2521

İSTANBUL BELEDİYESİ
Evrakı Umumiye
No.: 6706
Ta. 23/9/955
Ek: Bakanlık

Vali ve Belediye Reis Vekilliğine

İSTANBUL

3645 sayılı İ.E.T.T. İşletmeleri Genel Müdürlüğü teşkilât kanununun 4 üncü ve 3611 sayılı Nafia Vekâleti teşkilât kanununun 6 ncı maddeleriyle Nafia Vekâletine tanınan ücret tarifelerinin tâdil ve tebdili salâhiyetini, (yeniden yapılan incelemelerle) bilâhare neşrolunan 5237 sayılı Belediye Gelirleri Kanununun 39 uncu maddesi 2 nci fıkrasının kaldırmamış olduğu neticesine varılmıştır. Şöyle ki:

1 — İ.E.T.T. İşletmeleri 5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesinde kastedilmiş olan tesis ve işletmelerden madut değildir:

5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesinin 2 inci fıkrasiyle ücret tarifelerinin belediye meclislerince tanzim edileceği bildirilen tesis ve işletmeler, 5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesinin 1 inci fıkrasının F bendi delâletiyle 1580 sayılı kanunun 19. uncu maddesinin 4 ve 5 inci fıkralarında sayılmıştır. Bunlar, mezkûr fıkralarda aynen yazılı olduğu veçhile (muktesep haklara halel gelmemek üzere belediye sınırı dahilinde doğrudan doğruya yapılmak ve işletilmek şartiyle, su, havagazı, elektrik, tramvay) ve emsali işletmelerdir.

İ.E.T.T. İşletmeleri Genel Müdülüğünce görülmekte olan hizmetler, İstanbul Belediyesinin (doğrudan doğruya yaptığı ve işlettiği) hizmetler değildir. Çünkü:

a) İ.E.T.T. İşletmeleri Genel Müdürlüğü 3645 sayılı kanununun 2 inci maddesinde musarrah bulunduğu veçhile müstakil bir hükmî şahsiyete sahip bulunmaktadır.

b) 3645 sayılı kanunun 3 üncü maddesi, ayni kanunun 1 inci maddesiyle İstanbul Belediyesine devrolunan imtiyaz mukavelenameleri ve bunları tâdil eden kanunlardan münbais bilcümle hukuk ve vecibeleri İ.E.T.T. İşletmeleri Genel Müdürlüğüne intikâl ettirmiş bulunmaktadır.

Bu itibarla İstanbul Belediyesi sınırları içindeki Elektrik Hizmeti; mevcut Elektrik işletmelerinde olduğu gibi mahallî Belediyelerce doğrudan doğruya yapılan ve işletilen bir hizmet

G-4. / 3337 / 14

değildir. İstanbul Belediyesi sınırları içinde görülen bu hizmet özel bir kanunla kurulmuş olan hükmi şahsiyeti haiz İ.E.T.T. İşletmeleri Umum Müdürlüğünce ifa edilmektedir.

Nitekim aşağıda arz edilen diğer delâil de bilhassa bu noktayı teyit etmektedir.

2 — İ.E.T.T. Genel Müdürlüğü müstakil bir sermayeye sahiptir: 3645 sayılı kanunun 7 inci maddesi Genel Müdürlüğü Belediyeden ayrı müstakil bir sermayeye ve patrimuana sahip kılmıştır. Halbuki 5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesi, ücret tarifelerinin Belediye Meclislerince tanzim edileceğini emreden tesis ve işletmeler gelirlerini de Belediye Gelirleri meyanına ithal etmiştir. Müstakil bir sermayeye sahip bulunan İ.E.T.T. Genel Müdürlüğünün gelirleri ise Belediyenin değil bizzat kendisinindir.

3 — İ.E.T.T. Genel Müdürlüğü müstakil bir bütçeye sahiptir: 3645 sayılı kanunun 6 ıncı maddesiyle tasrih edilen bu müstakil bütçeye malikiyet Belediyeye bağlı diğer hiç bir müdürlükte mevcut değildir.

4 — İ.E.T.T. Genel Müdürlüğü Belediye statüsü dışında tamamiyle hususi bir statüye sahiptir.

3645 sayılı kanunun gerek 2 nci ve gerek müteakip maddeleriyle tesbit ve tasvip edilmiş bulunan bu statü:

a) Umum Müdürlüğün hususî hukuk hükümleriyle idare olunmasiyle,

b) Memurlarının Belediye memurları nizamnamesi hükümlerine tâbi bulunmayıp borçlar kanununun hizmet akdi hükümlerine tâbi bulunmasiyle.

c) Devlet Şûrası 4 üncü Dairesi karariyle resmî daire sayılmamasiyle,

d) Ticarî usullerle tedvir olunan bir muhasebeye malik bulunmasiyle tezahür etmektedir.

5237 sayılı kanunun 39 uncu maddesini vazeden vazıı kanunun maksadı da memleketimizde yüzlerce emsali bulunan doğrudan doğruya Belediyelerce yapılan ve işletilen Belediye hizmetleri işletmeleri olup, ecnebi bir şirketten bilcümle hukuk ve vecaibiyle devrolunan İ.E.T.T. İşletmeleri değildir.

Bu husus 5237 sayılı kanunun gerek esbabı mucibe lâyihalarında ve gerek meclis müzakere zabıtlarında tezahür etmektedir.

5 — Nihayet; ücret tarifeleri mevzuunda Nafia Vekiline tanınan selâhiyet, bütün bu delillerin dışında İ.E.T.T. İşletmeleri Genel Müdürlüğüne imtiyaz mukavelenamelerinden intikâl etmiş bir müktesep haktır:

17 Haziran 1339 tarihli itilâfname, şartnamenin 24 üncü ve mukavelenamenin 4 üncü maddelerini tâdilen ücret tarifelerinin (Fransız Frangı, amele yevmiyesi, kömür fiatı) esası üzerinden tanzim edilip Nafıa Vekâletine takdim edileceğini ve Nafia Vekâletince bir gûna itiraz vaki olmadığı takdirde mevkii tatbike vazedileceğini âmir bulunmaktadır.

İş bu mukavelenamelerde mevcut bilcümle haklar ve vecibeler İ.E.T.T. Genel Müdürlüğüne 3645 sayılı Kanunun 1 ve 3 üncü maddeleriyle intikal etmiş ve 1580 sayılı kanunun 19 uncu maddesinin 4 üncü fıkrası ise mezkûr mevzuda muktesep haklar sarahatle tanımış bulunmaktadır.

6 — Yukarıdaki izahatımıza ilâveten şunu da zikredelim ki Umumî bir kanun hükümü, hususî bir kanun hükmünü kaldıramaz.

Bilgilerini ve gereğinin ona göre yapılmasını saygı ile rica ederim.

İ.E.T.T. U. Müd.
23/9/955
İmza

Nafıa Vekili
İmza

EK : 5

T. C.
SANAYİ BAKANLIĞI
ENERJİ DAİRESİ
REİSLİĞİ
Şube: Tarife
Sayı: D. 8047

18/7/1960
Öz: Başkomiserliğimizle E.T.T. İdaresinin münasebetleri Hk.

GELEN EVRAK

25/Temmuz/1960

2599

İstanbul Valiliğine

25/6/1960 gün ve İ.E.T.T. Hukuk: 1505 sayılı yazıya karşılıktır:

İstanbul Elektrik - Tramvay - Tünel, Havagazı, Otobüs İşletmeleri Umum Müdürlüğüyle İstanbul Sanayi Bölge Müdürlüğü Enerji Başkomiserliğinin münasebetleri hakkında sarih talimat istenmektedir.

Bakanlığımızın teşkilât ve vazifeleri hakkındaki 6973 ve bunu tâdil ve takip eden 7347 sayılı kanunların 3 üncü maddelerinin G fıkralarında Bakanlığımıza verilmiş olan vazife ve selâhiyetler serahatle sayılmış olduğu gibi; İdareye ait 3645, 4762, 4768 sayılı kanunlarla imtiyaz mukavele ve şartnamelerinde de bu münasebetlere dair hükümler mevcuttur.

Bakanlığımızın bir vazifeli uzvu sıfatiyle elektrik iç ve dış (kuvvetli akım elektrik dağıtım tesisatının bakım, işletme) tesisatına dair talimatnamelerle Havagazı iç tesisatı ve elektrik tarife talimatnameleri hükümlerinin tatbikatını murakabe eder.

Bir yandan bu hususlar kendilerine ait talimatnamelerde yer almış bulunması, diğer yandan bunların dışında vukua gelebilecek hâdiselerin tamamını ihtiva edecek surette teferruatlandırılmış bir talimatname yapılmasının mahzurlu olması ve bu gibi işletmelerin herbirinin idare şekli, hesap sistemi, teşkilât ve hizmet nev'ileri bakımından ayrı hüviyeti bulunması sebebiyle bir umumî talimatname çıkarılması uygun görülmüşse de Başkomiserliğin ana vazifeleri şu esaslarda özetlenebilir:

1) Hizmet nev'i ve sahası ihdas, tahdit, tevsi edilmesi hallerinde Bakanlığımızın önce muvafakati alınmalıdır. Başkomiserlik bu hususu tetkik ve mütalâayla Bakanlığa arz eder.

2) Vilâyet İdaresi Kanununun müsaade ettiği teknik ve muhasebe hususatında İdarenin Bakanlıkla doğrudan doğruya yapacağı muhabereyi tavassut eder.

3) İdarenin aboneleriyle ihtilâfa düştüğü hallerde abonenin müracaatı üzerine meseleyi tahkik, tetkik, hal; halle yarar müesses hüküm bulunmaması ve adlî mercilerce halli mutat hususattan olmaması halinde keyfiyeti Bakanlığımıza arz ve neticeye göre hareket eder.

4) Enstelâtörlerin fennî hususata riayetsizlikleri hakkındaki müracaatları tetkik, icabında muvakkat veya daimî olarak bunların ellerindeki ehliyatnameleri istirdat, keyfiyeti İdareye tebliğ, ehliyetnameyi Bakanlığa takdim eder.

5) Tesis ve vasıtaların hizmet dışında kullanılıp kullanılmadıklarını murakabe ve idareyi ikaz eder.

6) Kanun, talimatname, imtiyaz mukavele Ve şartnamelerindeki hükümlere uymayan tatbikat olup olmadığını gözetir; İdareye ve Bakanlığımıza bildirir.

6-4-/3337/15

18 Eylül 1340 tarihli imtiyaz mukavelenamesinin 57 ci maddesi:

«Şirket, canibi hükümetten irae edilecek nikatta Komiserlerin ifayı etmeleri için lâzım gelen mahalleri meccanen inşa ve tefriş eyliyecekti.» demekte olup, halefi olan İdarede ancak bununla mükelleftir.

Kadro alınması, masraf ödenmesi gibi hususlara ait bir mecburiyeti yoktur. Bu husus, imkân nisbetinde işbirliği ve idare işlerinin sür'atle yürümesi mülâhazasının bir eseridir. İdame edilip edilmiyeceğinin takdiri. makamınıza aittir. Fakat, bu yardımlaşmanın kaldırılmasına karar verildiği takdirde Bakanlıkça gereği yapılmak üzere tatbikinden önce bilgi verilmesini rica ederim.

Karşılık olarak İstanbul Valiliğine, bilgi için Bölge Sanayi Müdürlüğüne yazılmıştır.

Sanayi Bakanı Y.

7969 Bel. Reisliğine

20 Temmuz 60

İETT Um. Müd.
22/7/60

İst. Belediyesi
2412
22/7/960

Aslının aynıdır: 31/5/66

Ek: 6

T. C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Enerji Dairesi Reisliği

Sayı: Şb. Hukuk 1215 ANKARA
Konu: Enerji Komiserliğinin görev yerleri Hk.

03505 2 Şubat 1966

İstanbul Valiliği

İlgi: 10/1/1966 günlü, sayısız, Belediye Meclisi Bütçe Encümeni Başkanlığı ifadeli yazı.

İstanbul Belediye Meclisi Bütçe Encümeni Başkanlığınca Sanayi Bakanlığına gönderilen ve aidiyeti yönünden Bakanlığımıza intikal eden yukarıda günü kayıtlı yazı eki bulunan İ.E.T.T. İdaresi 1966 yılına ait Bütçe Encümeni mazbatası Bakanlığımızca tetkik edilmiştir.

İşbu mazbatanın 16 ncı sayfasında; hâlen Metrohanda 3 oda işgal etmekte olan Şirketler Komiserliğinin İ.E.T.T. İdaresine dar gelmesi sebebiyle Metrohandan başka bir yere taşınması için Bakanlık nezdinde teşebbüse geçilmesi, hem bu yılki hem de geçen yılları kira, ceryan, su, telefon masraflarının talep edilmesi, kırtasiye ile personel masraflarının yapılmamasının uygun görüldüğü kaydedilmiş bulunmaktadır.

3645 sayılı kanunla İstanbul Belediyesine devir edilmiş bulunan imtiyaz vecaibi içerisinde komiserlerimizin vazife görebilmeleri için gereken yerlerde meccanen bina inşa ve tefriş edeceği öngörülmüş bulunduğuna (18 Eylül 1340 tarihli imtiyaz sözleşmesi madde 57) ve bugün için tefriş etmiş olduğunuz ve ilerde ihtiyaç halinde tavsiini de taleb edebileceğimiz bu tahsisler için her hangi bir masraf ödememize mahal bulunmadığına bilginizi rica ederim.

Vek

Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakan Y.
İmza
Kemal Noyan
Müsteşar

1287

Belediye Baş.
4/2/1966
Vali Y.
İmza

Aslı gibidir.

6-4./3337/16

EK : 7

T. C.
Danıştay
Üçüncü Daire
Esas No: 1965/411
Karar No: 965/470

Öz: Etibank'ın Kartal Çimento Fabrikasına doğrudan doğruya elektrik enerjisi satmasının mümkün olup olmadığı Hk.

Kartal Belediyesi sınırları içinde faaliyette bulunan Anadolu Çimentoları Türk Anonim Şirketine ait Kartal Çimento Fabrikasına, 20/4/1931 tarihli imtiyaz mukavelesiyle 29/4/952 tarihli ve 3/15534 sayılı kararnameye ilişik sözleşme hükümleri karşısında Etibank Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan doğruya elektrik enerjisi verilmesinin mümkün olup olmıyacağı hakkında istişarî mütalâa isteğini havi olup Başbakanlık'ın 17/II/1965 tarihli ve Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi 80-104/5555 sayılı yazısiyle Danıştay'a gönderilen Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığının 15/II/1965 tarihli ve Enerji Reisliği Müşavirlik 18161 - 45889 sayılı yazısı suretinde aynen:

«Kartal Belediyesi hudutları içinde faaliyette bulunan Anadolu Çimentoları T.A.Ş. ne ait Kartal Çimento Fabrikasına İstanbul Belediyesi İETT Genel Müdürlüğünce elektrik enerjisi verilmekte iken, fabrika İdaresi bu enerjinin pahalı olduğu, bu yüzden fabrikanın civarındaki Darıca Çimento Fabrikasına nazaran yılda bir milyon lira civarında fazla enerji bedeli ödediği, bu halin maliyete etki yaptığı gerekçesiyle lüzumlu enerjiyi doğruca Etibank Genel Müdürlüğünden almak istediğini bildirmiş, Sanayi Bakanlığının 21/9/963 tarihli 17303 sayılı yazısile sözü edilen fabrika idaresine müsbet karşılık verilmiştir.

Olay üzerine İstanbul Valiliğinden alınan İETT sözlü 11/10/965 tarihli 11745 sayılı yazıda:

20 Nisan 1931 tarihinde hükümetle «Türk Anonim Şirketi» arasında aktolunan mukavelenin 3 ve 4 üncü maddelerine göre Kartal ve Pendik'in imtiyaz sahasına dahil olduğu bildirilerek Kartal Belediyesi hudutları içinde bulunan Kartal Çimento fabrikasına ancak İETT İdaresinin enerji verebileceği, Etibank'ın bu yere enerji vermesinin imtiyaz mukavelesine aykırı olduğu belirtilmiştir.

Bu yazı üzerine Başkanlığımızca yapılan tetkikte,

Hâlen yürürlükte bulunan 20 Nisan 1931 tarihli imtiyaz mukavelesinin 3 ve 4 üncü maddelerine göre Kartal'ın İETT imtiyaz sahasına dahil olduğu anlaşılmışsa da, 19 Kasım 952 tarihli 8261 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 15534 sayılı kararnameye ilişik «Kuzeybatı Anadolu'nun elektriklenmesi için Sakarya üzerinde Sarıyar ve diğer muayyen yerlerde barajlar inşaası hidro elektrik tesisatı vücuda getirilmesi ve elektrik istihsali ve nakli hakkında imtiyaz» sözleşmenin 8 inci maddesinin İETT nin imtiyaz sahasını kısıtladığı, bu madde hükmü uyarınca Etibank'ın İstanbul Belediyesi hudutları dışında bulunan Kartal Çimento fabrikasına doğrudan doğruya enerji verebileceği, yılda 500 kilovatı aşkın enerji tüketen ve İstanbul Belediyesi hudutları dışında bulunan tesislerin İETT den enerji almağa zorlanamayacağı düşünülmüştür.

Ancak, yukarda sözü edilen 15534 sayılı kararnameye göre Sarıyar Baraj tesislerinin tamamlanmasından beş yıl sonra kurulması gereken «Kuzeybatı Anadolu elektriklendirme şirketi» hâlen de kurulamamış, Etibank Genel Müdürlüğü haiz olduğu imtiyazı bu şirkete devredememiş olduğu cihetle İETT İdaresinin bu noktadan hareketle kendi imtiyaz sahasını kısıtlayan ve Etibank'a ve sözü edilen halen kurulamamış şirkete verilmiş imtiyazın hüküm ifade edemiyeceğini ileri sürerek defide bulunabileceği, önemli malî sorumluluklar doğabileceği sonucuna varılmıştır. Bu sebeble,

19/II/1952 tarihli 8261 sayılı Resmî Gazetede yayınlanan 15534 sayılı kararnameye ilişkin imtiyaz mukavelelerinin 8 inci maddesi uyarınca Etibank'ın İstanbul Belediyesi hudutları dışındaki şehir ve kasabalara Belediye hudutları içinde 500 kilovattan çok enerji tüketen tesis-

lere doğruca enerji vermesinin uygun olup olamıyacağının Danıştay Başkanlığından sorulmasına müsaade buyrulmasını arz ederiz» demiştir.

Gereği görüşülüp düşünüldü:

Başkan Şükrü Gilisralıoğlu'nun, İstanbul Anadolu cihetine ve Büyükada ile Heybeliye elektrik itasına dair hükümetle Türk Anonim Elektrik ve İstanbul'da Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketleri arasında akdedilen 20/4/1931 tarihli sözleşmenin 3 ve 4 üncü maddelerine Kartal'ın imtiyaz sahası içerisinde bulunduğu belirtilmiş, İstanbul Elektrik Şirketi imtiyazile tesisatının satın alınmasına dair mukavelenin tasdiki hakkındaki 3480 sayılı kanuna bağlı mezkûr sözleşmenin, hükümete devir ve temlik edilen hak ve mallar matlaplı I inci maddesinde Şirketin Türkiye'de mevcut menkul ve gayrimenkul bütün mal, hak ve menfaatlerinin hükümete devir ve temlik edildiği, İstanbul Elektrik Tramvay ve Tünel İdareleri Teşkilâtı ve Tesisatının İstanbul Belediyesine Devrine dair 3645 sayılı Kanunun 1 inci maddesinde ise, Hükûmete intikal eden haklar ve vecibeler ve bilcümle tesisat ve vücuda getirilen teşekküllerin bütün hak, selâhiyet ve vecibeleriyle, İstanbul Belediyesine devrolunduğu hükme bağlanmıştır.

Her nekadar 20/4/1952 tarihli ve 8/15534 sayılı kararnameye ek Kuzeybatı Anadolu'nun elektriklendirilmesi için Sakarya üzerinde Sarıyar ve diğer muayyen yerlerde barajlar inşaası ve hidroelektrik tesisatı vücuda getirilmesi ve elektrik istihsal ve nakli hakkındaki imtiyaz sözleşmesinin 8 inci maddesinde Kuzey Batı Anadolu'nun İstanbul ve Ankara dışındaki şehir ve kasabalarının şehir hudutları içerisinde bulunan ve kurulu takati 500 kilovatı aşan büyük müstehliklere imtiyaz sahibinin doğrudan doğruya enerji satışı yapabileceği hükme bağlanmış ise de, Bakanlar Kurulu kararının, Kanunla tanınmış hak ve imtiyazları ihlâl edemiyeceği açıktır.

Esasen, Belediye hudutları içerisindeki bazı müstehliklere, Etibank'ın doğrudan doğruya elektrik verebilmesine imkân tanıyan mezkûr sözleşme hükmünün, 1580 sayılı Belediye Kanununun, 19 uncu maddesinin 4 üncü bendinin doğrudan doğruya elektrik tesisatı yapmak veya işletmek veya bunun için kırk seneyi tecavüz etmemek üzere imtiyaz vermek hakkının belediyelere ait olduğu yolundaki hükmü karşısında hukuken bir değer ifade edip etmiyeceği, üzerinde durulması gereken bir husustur. Bu itibarla Etibank'ın Kartal Çimento Fabrikasına doğrudan doğruya elektrik enerjisi vermesinin mümkün bulunmadığı yolundaki ayrışık oyuna karşı;

Kartal Belediyesi sınırları içinde faaliyette bulunan Anadolu Çimentoları Türk Anonim Şirketine ait Kartal Çimento Fabrikasına, 20/4/931 tarihli imtiyaz mukavelesiyle 29/4/952 tarihli ve 3/15534 sayılı kararnameye ilişik sözleşme hükümleri karşısında Etibank Genel Müdürlüğü tarafından doğrudan doğruya elektrik enerjisi verilmesinin mümkün olup olmıyacağı hakkında istişarî mütalâa isteğini havi olup Başbakanlık'ın 17/II/1965 tarihli ve Kanunlar ve Kararlar Tetkik Dairesi 80 - 104/5555 sayılı yazısile gönderilen Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığının 15/II/965 tarihli ve Enerji Dairesi Reisliği Müşavirlik 18161 - 45889 sayılı yazısı üzerine Üçüncü Dairece müttehaz 24/12/1965 tarihli ve 411/470 sayılı kararı havi ilişik tutanak okundu.

Gereği konuşulup düşünüldü:

Altıncı Daire Başkanı Muzaffer Kuşakçıoğlu, İkinci Daire Başkanı Ahmet Erdoğdu, üyelerden Eşref Ergut, Said Çolakoğlu, Yeredoğ Kişioğlu, Cahit Özden, İhsan Oralay, Mümtaz Nayman, Fahrettin Gömülü, Muammer Tapucu, Mazhar Şener, Hakkı Müderrisoğlu, Mustafa Tarkan, Sıtkı Gökalp'ın Daire kararının dayandığı gerekçeler dolayısile aynen onanması gerektiği yolundaki ayrışık görüşlerine karşı Daire kararındaki azlık görüşünün dayandığı gerekçeler dolayısiyle aynen onanmasının 20/1/1966 tarihinde oy çokluğuyla karar verildi.

İmzalar.

6-4. / 3337 / 17

Sayı : 964/418 EK : 8

T. C.
BELEDİYE MECLİSİ
İSTANBUL

BELEDİYE MECLİSİ KARARI

MEVZU :

İ.E.T.Y. nin malî durumu ve târifelerin ayarlanması hk.

MAZBATA VE KARAR :

İETT Umum Müdürlüğünün bu günkü gelirleriyle karşılanmasına imkân bulunmayan çeşitli masraflarından bilhassa Toplu Sözleşmeler kapsamına giren işçi ücretleri, diğer personel masrafları, İşletme masrafları ve tediyesi gereken yüklü borç taksitleri karşısında, Elektrik, Otobüs, Troleybüs, Tramvay ve Tünel İşletmelerinde halen tatbik edilen tarifelerin zam yolu ile değiştirilmesi gerektiği hakkında İdare tarafından 19 madde üzerinden ileri sürülen ve detayları dosyaya bağlı cedvellerde irae olunan hesabat muvacehesinde mezkûr İşletme tarifelerinin yine dosyaya merbut 7 sayılı cedvelde belirtilen zamların icrasına mutlâk zaruret bulunduğu ve keyfiyetin Sanayi Bakanlığının kuruluş ve vazifeleri hakkındaki 6973 sayılı kanunun 7347 sayılı kanunla muaddel 3 cü maddesinin G bölümünün 2 nci fıkrasının (b) paragrafına göre tarife esaslarının tesbit ve tasdiki ile tatbikatını murakabe yetkisini, mezkûr Bakanlığa ve dolayısiyle Enerji ve Tabiî Kaynaklar Bakanlığına aidiyeti ve İdarenin devrine dair olan 3645 sayılı kanunun 4 cü maddesine göre İşletmelere ait ücret tarifeleri teklifinin aynı Bakanlığın tarifeler dairesinin 18/6/1964 gün ve 9571/6720 sayılı emirlerine intizaren doğruca mezkûr Bakanlığa arzı için 3645 sayılı kanunun sureti tatbikini gösteren Umum Müdürlük talimatnamesinin 6 ncı maddesine istinaden ve eskiden beri tatbik edilmekte olan usule imtisalen, Toplu Sözleşmeler için verilmiş olan 15 günlük kesin mehil geçirilmeden târife tekliflerinin Belediye Başkanlığınca prensip bakımından muafakat buyurulması ve bu bapta müstacelen Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına takdim edilmek üzere teklif hazırlanmasına müsaade talebini havi 17/6/64 gün ve İETT Plânlama Dairesi Hususi Kalem ifadeli 144 sayılı Umum Müdürlük tezkeresi ile işin müstaceliyeti hakkında aynı Müdürlük tarafından yazılan 24/7/64 gün ve 175 sayılı ve ilgili görülmesine binaen Makam tarafından Yazı İşleri Müdürlüğüne havale edilen aynı Müdürlüğün 16/7/64 gün ve Sosyal İşler 166 sayılı ve Makam tarafından Zabıt ve Muamelât Müdürlüğüne hitaben Yazı İşleri Müdürlüğü ifadesile yazılan 28/7/64 gün ve 9039 sayılı yazılarla ekli dosya tetkik edilerek;

İETT. İdaresince Belediye Başkanlığına gönderilmiş bulunan teklif ve muhtevası hakkında evvelâ Belediye Başkanlığınca mucip sebeplerile noktai nazarının Meclisine bildirilmesine ve bundan sonra icabeden tetkikatın yapılarak Meclise arzı uygun görüldüğüne mütedair Bütçe Encümeninin tasdikli örneği bağlı mazbatası ve 9/10/964 tarihli gündemin 15 ci sırasındaki İETT idaresinin 26/Mart/1964 günlü ve 265, 14/Eylül/1964 günlü 3791 sayılı 19/Eylül 1964 günlü ve 10703 sayılı yazıları aynı mevzu ile ilgili olması hasebile birleştirilerek müzakere edilmesi kararlaştırılması üzerine Belediye Meclisinin 6 - 9/10/1964 tarihli toplantısında mazbata ve teklifler ayrı ayrı okunarak, cereyan eden müzakere neticesinde; Meclisce görüşülerek bu konuda karar ittihazına mahal olmadığına karar verildi.

Resmî Mühür
Aslı Gibidir.

ŞEHREMANETİ
MECELLEİ UMURU BELEDİYE
CİLD: 2

— 31 —

4 — Dersaadet Belediye Kanunu
27 Ramazan 1294 ve 23 Eylül 1293
Faslı Evvel

Dersaadet devairi Belediyesi hududu
ve vezaifi

BİRİNCİ MADDE : Dersaadetin hududu haritasında gösterildiği veçhile Rumeli Fenerinden başlayarak Zekeriyya ve Bahçe Köyleri önünde Ayazağa Çiftliği, Kâğıthane Alibeyköyü, Küçük Köy, Rami, Davutpaşa, Hazinedar Çiftlikleri ve Ayastafanos arkasından mürur ile Adalar dahil olarak Anadolu tarafına geçip Bostancı Başı köprüsünden başlayarak Erenköyü Koz Yatağı, Nerdiban köyü Lebade Çakıl Bağı, Göksu deresi arkasından Akbaba ve Kabakoz kariyeleri önünden geçerek Anadolu Fenerine müntehi hat dahilindeki mahalleri şamildir.

İKİNCİ MADDE: Birinci maddede mukarrer hudud dahilinde bulunan mahaller yirmi dairei Belediyeye münkasimdir.

Birinci Daire Beyazıt Dairesidir. Sahilen Ahır Kapıdan Unkapanı İskelesine ve dahilen Zeyrek Saraçhane başı, Şehzadebaşı Merkepçiler kapısı, Hasan Paşa Karakolundan Divanyolu ile Sultan Ahmet ve oradan İshak Paşa Caddesiyle Ahırkapıya kadar hattın dahili olan mahalleri şamildir.

İkinci Daire Sultan Ahmet Dairesidir. Sahilen Ahır Kapıdan Yeni Kapıya dahilen Yeni Kapıdan Aksaray Horhordan Saraçhane başına kadar hattın dahilindeki mahalleri şamildir.

Üçüncü Daire Fatih Dairesidir. Kapanı Dakikten sahilen Ayvansaray'a ve dahilen Topkapıdan Yeni Bahçe deresiyle Simkeş ve Hatip Camileri ve meydan çeşmesinden Sofular caddesiyle Horhora ve oradan Saraçhane başına kadar hattın dahili olan mahalleri şamildir.

Dördüncü Daire Samatya Dairesidir. Sahilen Yenikapı iskelesinden Yedikule haricinde Kazlıçeşme Mevlevihane Takyeci mahalleri dahil olarak Topkapıda kal'a boyu ile yeni Bahçeye ve oradan ikinci Daire hududiyle Horhora kadar olan mahalleri şamildir.

Beşinci Daire Eyüp Dairesidir. Şehir haricinde Eğri Kapı dışarısı, Topçular Münzevi, Defterdar, Eyüp, Ali Bey Köyü, Küçük köy, Kâğıthane Köyü nihayetine kadar olan mahalleri şamildir.

Altıncı Daire Beyoğlu Dairesidir. Kasımpaşa Deresinin sol tarafından Tatavla Feriköyü dahil olduğu halde Küçük Çiftlik Dairesiyle Dolmabahçe iskelesine ve sahilden Azapkapısından Galata, Tophane, Salı Pazarı, Kabataş ve Dolmabahçeye kadar olan mahalleri şamildir.

Yedinci Daire Hasköy Dairesidir.. Sahilden Karaağaç, Sütlüce, Halıcıoğlu, Hasköy ve Dahilen Kasımpaşa deresinin sağ tarafiyle Piyale Paşa ve Ok meydanını şamildir.

G-4-/3337/18

Sekizinci Daire Beşiktaş Dairesidir. Sahilen Dolmabahçeden Defterdar Burnuna ve dahilen Balmumcu Çiftliği hududiyle Şişli, Kâğıthane, Küçük Çiftlik Caddesiyle Dolmabahçeye kadar hududun dahili olan mahalleri şamildir.

Dokuzuncu Daire Arnavutköyü Dairesidir. Sahilen Defterdar Burnundan Kuru Çeşme, Arnavutköyü, Bebek ve Kayalara ve dahilen Zincirlikuyu, Levent Çiftliği nihayetine kadar olan mahalleri şamildir.

Onuncu Daire Yeniköy Dairesidir. Sahilen Kayalardan Rumeli Hisarı, Balta Limanı, Boyacıköyü, Mirgün, İstinye, Yeniköy, Kalender Ayazmasına ve dahilen Büyük ve Küçük Maslak, Mirgün korusu, Ayazağa çiftliği nihayetine kadar olan mahalleri şamildir.

Onbirinci Daire Tarabya Dairesidir. Sahilen Kalender Ayazmasından Tarabya Kireç Burnuna ve dahilen arka tarafında vaki hududu umumiye nihayetine kadar olan mahalleri şamildir.

Onikinci Daire Büyükdere Dairesidir. Sahilen Kefeli köyünden beda ile Büyükdere Mesar burnu Sarıyer, Yeni Mahalle, Pazarbaşı, Rumeli Kavağı, Rumeli Fenerine ve dahilen Bahçe ve Zekeriya köyleri hududuna kadar olan mahalleri şamildir.

On üçüncü Daire Beykoz Dairesidir. Sahilen Anadolu enerinden Anadolu Kavağı, Sütlüce Yalı köyü, Beykoz Paşabahçesinden Çubuklu Deresinin ağzına ve dahilen Karakulak dahil olduğu halde Kabakoz çiftliği hududuna kadar olan mahalleri şamildir.

On dördüncü Daire Anadolu Hisarı Dairesidir. Sahilen Burun Bahçeden Rifak Paşa Mahallesi Kanlıca Anadolu Hisarı Kandilli Vaniköy nihayetine ve dahilen Çavuşpaşa ve Yazıcı Çiftliklerinden Göksu Deresi arkasına kadar olan mahalleri şamildir.

On beşinci Daire Beylerbeyi Dairesidir. Sahilen Kuleliden Çengelköyü Beylerbeyi Nakaş Kuzguncuk Paşa Limanına ve dahilen Vapur Değirmeni arkasındaki Caddeden İcadiye tarikiyle Bağlarbaşına ve oradan Sarıkaya ve Büyük Çamlıca'nın alt tarafındaki tarik ile Yel Değirmeni büyük Şose ile Kuleli'ye kadar mahalleri şamildir.

On altıncı Daire Yeni mahalle Dairesidir. Sahilen Paşa Limanından Üsküdar Büyük iskelesine ve dahilen Çarşı boyu ile yeni Çeşme at pazarı Toptaşı tarikiyle Nuh Kuyusuna ve oradan Bağlarbaşına kadar olan mahalleri şamildir.

On yedinci Daire Doğancılar Dairesidir. Sahilen Üsküdar İskelesinden Ayazma Harem Kavak Haydarpaşa iskelelerine ve dahilen Selimiye Karaca Ahmet Nuh Kuyusundan Bağlarbaşı Tophanelioğlu ve Büyük ve Küçük Çamlıcalar, Kısıklı Bulgurlu Lebade Altunizade mahallesi Tophanelioğlu nihayetine değin mahalleri şamildir.

On sekizinci Daire Kadıköyü Dairesidir. Sahilen Haydarpaşa iskelesinden Kadıköyü ve Modalardan Bostancıbaşı köprüsüne ve dahilen Erenköyü Nerdiban köyü Kurbağalıdere Uzun Çayırdan İbrahimağa Haydarpaşa Çayırına kadar olan mahalleri şamildir.

On dokuzuncu Daire Adalar Dairesidir. Büyük ada Heybeli Kınalı Burgaz Adalarını şamildir. Büyük Ada Merkez olup diğerlerinde birer şube bulunacaktır.

Yirminci Daire Makrıköyü Dairesidir. Makrıköyü Ayastafanos Baruthane cıvarındaki mahalleri şamildir.

Suret
T.C.
RESÎ GAZETE
Kuruluş Tarihi : 7/Ekim/1336-1920

İdare ve Yazı İşleri için Başbakanlık Neşriyat ve Müdevvenat Umum Müdürlüğüne müracaat olunur.

19 Kasım 1952
Çarşamba

Sayı : 8261

BAKANLAR KURULU KARARI

3
Karar sayısı 15534

Sakarya nehri üzerinde Sarıyer barajı ve hidroelektrik santrali ve müştemilâtiyle onu takiben Çağlayık, Meşecik, Kargı, Gemibükü, Karacaören Hamitabat, Paşalar mevkilerinde baraj inşasiyle hidroelektrik santral ve müştemilâtına ait tesisler meydana getirilmesi, bunlardan üretilecek enerjinin Kuzeybatı Anadolunun bellibaşlı şehir ve kasabalariyle diğer mühim büyük istihlâk merkezlerine nakli ve buralarda mevcut veya teşekkül edecek elektrik İşletmelerine toptan enerji verilmesine ait işlerin imtiyazının Etibank'a ve Sarıyer baraj ve tesislerinin hitamını müteakip geçecek en çok beş yıl içinde Etibank'ı istihlaf edecek olan Kuzeybatı Anadolu Elektriklendirme Türk Ananom Ortaklığına verilmesi hakkındaki Bayındırlık Bakanlığının 31/3/1952 tarihli ve 2399 sayılı yazısı ve ekleri Bakanlar Kurulunun 29/4/1952 tarihli toplantısında incelenerek, sözü geçen elektrik imtiyazının ilişik sözleşme ve şartlaşmaya göre Etibank'a ve onu istilâf edecek olan Kuzeybatı Anadolu Elektriklendirme Türk Anonim Ortaklığına verilmesi; Menafii Umumiyeye müteallik imtiyazat hakkındaki kanuna dayanılarak kararlaştırılmıştır. 29/4/1952

Cumhur Başkanı
C. Bayar

Başbakan V.
Dr. H. Üstündağ

Devlet Bakanı
Başbakan Yardımcısı
S. A. Oğlu

Devlet Bakanı

Adalet Bakanı
R. Nasuhioğlu

M. Savunma Bakanı
N. Köymen

İçişleri Bakanı V.
H. Polatkan

Dışişleri Bakanı V.
Samet Ağaoğlu

Maliye Bakanı
H. Polatkan

M. Eğitim Bakanı
T. İleri

Bayındırlık Bakanı
K. Zeytinoğlu

Eko. ve Tic. Bakanı
Muhlis Ete

Sağ. ve So. Y.
D. H. Üstündağ

G. ve Tekel Bakanı
S. Yırcalı

Tarım Bakanı
N. Ökmen

Ulaştırma Bakanı
S. Kurtbek

Çalışma Bakanı
N. Özsan

İşletmeler Bakanı V.
N. Özsan

G-4. /3337/19

Madde 4 — Sarıyer tesislerine ait imtiyaz müddeti bu sözleşmenin imza tarihinden itibaren başlamak üzere 99 senedir. Etibank, Sarıyer barajı ve santralinin ikmali ile işletmeye açılmasını müteakip geçecek en çok beş sene zarfında aşağıda yazılı ortakların iştirakiyle kuracağı Kuzeybatı Anadolu Elektriklendirme Türk Anonim Ortaklığına bu imtiyaz Sözleşmesindeki bütün hak ve vecibeleri devretmeye mecburdur.

A — Etibank, İller Bankası ve diğer bankalar.

B — İstanbul, Ankara, Eskişehir, Bursa, Adapazarı, İzmit ile Kuzeybatı Anadoluda enerji almaları mümkün olan diğer şehir ve kasaba Belediyeleri veya bu belediyelere bağlı işletmeler.

C — Sümerbank ve Şeker Fabrikaları gibi enerji istihlâki ile ilgili müesseseler.

D — Sanayi erbabı ve özel sermaye.

(MUKAVELENAME)

İstanbulun Anadolu cihetine ve Büyük ada ile Heybeliye elektrik itasına dair Hükûmetle Türk Anonim Elektrik ve İstanbulda Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sinaiye Türk Anonim Şirketleri arasında münakit 20 Nisan 1921 tarihli

---

Heyeti Vekile tarafından 5 nisan 1931 tarihinde tasdik buyurulmuştur.

Elektrik Şirketinin Rumeli cihetindeki imtiyazının Anadolu cihetile Adalara teşmili Tarifeler - Gümrük rüsumu - Anadolu ciheti aidatı ve tenviratı umumiyesi

---

Türk Anonim Elektrik Şirketi tarafından Rumeli ciheti ahalisine tatbik edilen şeraitin seyyanen Anadolu ciheti ve Adalar ahalisine de tatbikinden hâsıl olacak hühim istifadeler nazarı itibara alınarak bir taraftan, Nafıa Vekâleti Celilesi namına hareket eden vekil Hilmi Beyefendi Hazretleri ile diğer taraftan,

Metni Mukavelenamede «Elektrik Şirketi» tevsim edilen Türk Ananom Elektrik Şirketi namına hareket eden Müsyü A. Hanssens ve metni Mukavelenamede «Havagazı ve Elektrik Şirketi» tevsim edilen İstanbulda Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketi namına hareket eden Müsyü A. Gindorff beylerinde mevaddı atiye kararlaştırılmıştır. Şöyleki :

Havagazı ve Elektrik Şirketinin elektrik imtiyazından feragati

Madde 1 — Havagazı ve Elektrik Şirketi 18 Eylül 1340 *

(*) 1924.

Convention du 20 Avril 1931

Entre le Gouvernement, la Société Anonyme Turque de Gaz et d'Electricité à Istanbul et d'Entreprises Industrielles au sujet de la fourniture d'Electricité sur la Cote d'asie et les Ilès de

Büyük Ada et de Heybeli

Approuvé par le Conseil des Ministres le 5 Avril 1931

Extention à la Cote d'Asie et aux iles de la Concession Européenne de la Sociétè d'Electricité - Tarifs, Droit de Douane, Iredevances et Eclairage Public Cote d'Asie

Considérant les avantages important qu'il y aurait pour la population de la Cote Asiatique et des Iles a être desservie aux mèmes conditons que la population de la Cote Européenne, par la Sociètè Anonyme Turque d'Electricité, il est convenu entre.

Son Excellence le Vékil Hilmi Bey pour le ministère des Travaux Publics.

Monsieur A. Hanssens, agissant au nom de la Société Anonyme Turque d'Electricité, ci-aprés dènomme, Sociétê, d'Electricité.

Monsieur A. Gindorff, aggissant au nom de la Société.

Renoniation de la Société de Gaz et d'Electricité

Turque de Gaz et d'Electricité à Istanbul et d'Entreprises Industrielles, ci-après, denommée «Société de Gaz et d'Electricité», ce qui suit :

Art. 1. — La Société de Gaz et d'Electricité déclare renoncer formellement à tous les droits

---

G-4./3337/20

tarihli Mukavele ve Şartname ile kendisine verilmiş olan, kudreti elektrikiye tevzii imtiyazına müteallik haklarının cümlesinden kat'î surette feragat ettiğini beyan eyler.

Bu feragati Hükûmet kabul ettiği cihetle mezkûr Mukavele ve Şartname bundan sonra hükümsüzdür. Şu suretle Havagazı ve Elektrik Şirketinin Anadolu cihetinde bir elektrik fabrikası inşası hakkındaki taahhüdünün icrasına mahal kalmamıştır. Bu hususta İstanbul Belediyesi ile Havagazı ve Elektrik Şirketi arasında teati olunan Müzeyyel mukavelenameye tevfikan mevcut gazhaneyi mezkûr elektrik fabrikasının yanına nakletmek taahhüdü de ref' olmuştur.

relatifs à la Concession de la distribution de l'énergie electrique qui lui ont été concédês par la Convention et la Cahier des Churges du 18 Septembre 1340 (*).

(*) 1924.

Le Gouvernement déclarant accepter cette renonciation, la Convention et les Cahiers des Charges susmentionnés sont dorénavant nuls et non avenus. Par conséquent, l'obligation pour la Société de Gaz et d'Electricité de construire une usine d'Electricité sur la Cote d'Asie, devient sans objet. Conformément à la Convention Additionnelle échangée à cet effet entre la Préfecture et la Société de Gaz et d'Electricité, l'obligation de transférer à Gaz actuelle, est également supprimée.

Renoncelade la Ville à sa Concession Büyük Ada et Heybeli

İstanbul Belediyesinin Büyükada ve Heybeli imtiyazından feragati

Madde 2 — Evvelce İstanbul Belediyesine verilmiş olan Adalar elektrik tevzii imtiyazının Büyükada ve Heybeliye taallûk eden bilcümle hukukundan, İstanbul Belediyesinin feragatini Hükûmet kabul etmiştir.

Art. 2. — La Concession de la distribution de l'énergie électrique aux Iles ayant été précédemment concédée à la Mairie d'Istanbul, le Gouvernement accepte sa renonciation à tous les droits relatifs à la concession concernant Büyük Ada et Heybeli.

Extension à la Cote d'Asie de la Concession européenne de la Société d'Electricité

Elektrik Şirketinin Rumeli cihetindeki imtiyazının Anadolu cihetile Adalara teşmili

Madde 3 — İşbu mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren, **Boğaz İçinde Beykoz'dan başlayan ve Marmarada Pendiğe (dahil) kadar imtidat eden Anadolu sahilile mevcut Vaniköy - Kartal hattı ve dördüncü maddede sayılan mevkileri ve Büyükada ve Heybeliyi ihtiva eyleyen İstanbulun Anadolu mıntakası, Elektrik Şirketinin imtiyaz hududu dahiline ithal olunacaktır** ve buralarda da mezkûr Şirketin elyevm mer' iyette bulunan Mukavelename ve Şartname ve İtilâfnameleri ahkâmi ve bunlara müteferri

Art. 3. — A partir de la date de la signature de la prèsente Convention, la zone asiatique d'Istanbul comprenant le littoral du Bosphore et de la Marmara, depuis Beïcos jusque y compris Pendik, la ligne existante de Vanikeuy Kartal et les localites énumérées à l'Art. 4 ainsi que Büyük Ada et Heybeli Ada, sera incorporée dans les limites de la concession de la Société d'Electricité et les dispositions des Conventions, Cahier des Charges et Accords de la Société d'Electricité actuellement en vigueur ainsi que

Loestilités à raccorder

mukarrerat aynen tatbik olunacaktır.

Raptedilecek yerler

Madde 4 — İşbu mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren beş sene müddet zarfında aşağıda isimleri yazılı bulunan yerlere cereyan verilecektir.

Beykoz, Paşabahçesi, Çubuklu, Kanlıca, Anadoluhisarı, Kandilli, Vaniköy, Çengelköy, Beylerbeyi, Kuzguncuk, Üsküdarda (İskele, Nuh Kuyusu, Bağlarbaşı, Selimiye), Haremiskelesi, Salacak, Kadıköy Gazhane, Moda, Kalamış, Fenerbahçe, Göztepe, Erenköy, Bostancı, **Maltepe, Kartal, Pendik, Yakacık,** Kısıklı ile Büyükada, Küçük Tur, Dil, Yörükali, Heybeliada ve Çamlimanı.

İşbu mukavelenamenin imzası tarihinden itibaren on ay sonra, Büyükadaya ve bundan bir sene sonra da, Heybeli Adaya cereyan verilmiş olacaktır.

İşbu beş sene müddet zarfında yapılacak tesisatın mevkilerile teferruatı hakkındaki program Nafia Vekâleti ile bilittifak kararlaştırılacaktır.

Gerek Anadolu sahilinde ve gerek Adalarda tevzi merkezlerinden uzak bulunan mahallerde fazla veya noksan tevettür tahavvüllerinin hudutları tafsilât projelerinin tetkiki esnasında, Vekâleti Celile ile bilittifak tesbit olunacaktır.

İstanbul Belediyesinin iştiraki

Madde 5 — İşbu mukavelenameye tevfikan Elektrik Şirketinin deruhde eylediği masarife, İstanbul Belediyesi tarafından seyyanen on sene zarfın-

les décisions intervenues à leur sujet, seront appliquées de la méme façon à la distribution de l'énergie électrique dans ces localités.

Art. 4. — Dans un délai de cinq ans, aprés la date de la signature du présent contrat, le courant sera faurni aux localités ci-dessous :

Beykoz Pacha-Baghtché Tchubuklu, Kanlidja, Anadolu-Hissari. Kandilli, Vanikeuy, Tchengelkeuy, Beylerbey, Kouzkondjouk, à Scutari l'échelle, Nouh Kouyoussou, Bağlar Bachi. Sélimié, Harem İskelesi, Saladjak, Kadikeuy, Gazhanée, Moda, Kalamiche, Fener Bagtché, Guez-Tépé, Erenkeuy, Bostandji, Maltépé, Kartal, Pendik Yakadjik, Kissikli, Büyük Ada, Kutchuk Tour, Dil, Yeuruk Ali, Heybeli Ada et Tcham Limani.

Le courant sera fourni à l'ile de Büyük Ada dix mois après la date de la signature de la présente Convention et à Heybeli Ada un an aprés Buyuk Ada.

Le programme des endroits ainsi que les détails des installations à exécuter au cours de ces 5 années, sera établi d'un commun accord avec le Ministère.

Pour les endroits éloignés des postes de distribution aussi bien sur la Cote d'Asie qu'aux, iles, les limites des variations de tension en plus ou en moins, seront fixées d'un commun accord avec le Ministère au moment de l'examen des projets de détails.

Art. 5. — La Mairie d'Istanbul contribuera dans les dépenses assumées par la Société d'Electricité, en vertu de la pré-

G.4. / 3337 / 21

da senevi 10.000 Lira verilmek şartile, 100.000 Lira maktu bir meblâğ ile iştirak edilecektir. İşbu meblâğ ile iştirak edilecektir. İşbu meblağ Şirketin İstanbul Belediyesine tediye edeceği senevi aidattan tevkif olunacaktır.

sente Convention, pour une somme forfaitare de Liqs. 100 000 payable en dix tranches égales et en dix tranches égales et en dix ans, à raison de Liqs 10.000 par an; ces montants seront retenus par la Société sur la redevance annuelle de la Mairie d.Istanbul.

Tarifeler

Bundan maada Elektrik Şirketi Anadolu ciheti ile Adalarda tenvirat ve ihtiyacatı beytiye tarifesinde İstanbul tarifesine nazaran muvakkat olmak üzere yüzde 5 bir zam yapmağa mezundur. Ancak bu zammın Elektrik Şirketine temin edeceği varidatın yekûnu 50.000 Liraya baliğ olduğu zaman, bu zam kaldırılacaktır.

En outre, la Saciété d'Electricité est autorisée à apporter au tarif des Iles de la Cote Asiatique d'éclairage et usages domestiques, une majoration provisoire de 5 % pur rapport au tarif d'Istanbul. Toutefois, cette majoration sera supprimée aussitot que le produit du revenu qu'elle aura procuré à la Société d'Electricité atteindra Liqs. 50.000.

Participetion de la Mairie d'Istanbul

Bu maddede mezkûr meblâğlar için faiz hesap olunmayacaktır.

Il ne sera pas calculé d'intéréts sur les montants mentionnés dans cet article.

Gümrük Rüsumu

Madde 6 — Yukardaki maddede mevzuu bahsolan zammın ref'ini müteakip Anadolu ciheti ile Adalara tatbik edilecek azamî tarife, İstanbulda tatbik edil mekte bulunan tarifenin ayni olacaktır.

Art. 6 — Dès que la majoration précédente cessera, le tarif maximum appliqué sur la Cote d'Asie et aux Iles sera la même que d'Istanbul.

Madde 7 — 18 Eylül 1340(*) tarihli Şartname mucibince Elektrik ve Havagazı Şirketine, elektrik tevziine müteallik olarak hariçten celp edeceği malzeme için bahşedilmiş olan gümrük muafiyeti, Anadolu ciheti ile Adalarda yapılacak şebeke tevsiatı için, (Elektrik muaddıtler hariç olmak üzere) hariçten celbedilecek malzemenin faturalara müstenit bedel ve kıymeti maktuan tayin edilmiş

Art. 7. — L'exemption des droits de douane dont jouit la Société de Gaz et d'Electricite en vertu du Cahier des Charges relatif à la distribution de l'électricité du 18 Septembre - 1340 (*), sera maintenue pour extensions des réseaux électriques sur la Cote d'Asie et aux Iles, non compris les compteurs électriques, jusqu'à concurrence d'un montant forfaitaire de Ltqs. 750.000 repré-

Droits de douane

(*) 1924.

(*) 1924.

bulunan 750.000 Lira yekûnunu dolduruncaya kadar, mer'i ve muteber olacaktır.

sentant la valeur du matériel à importer, telle qu'elle résultera des factures.

Anadolu ciheti mıntakası hasılatı üzerinden Belediyeye tediye edilecek aidat

Madde 8. — İstanbulun Rumeli mıntakası için Şirket tarafından Belediyeye tediye olunacak senevî aidat, Elektrik Şirketinin 7 Eylül 1926 tarihli müzeyyel Mukavelenamesinin 3 üncü maddesi mucibince tayin ve tesbit olunmakta devam edilecektir.

Anadolu, Kartal ve Pendik dahil olduğu halde İstanbul Belediyesi ve Vilâyetinin Anadolu mıntakasına gelince, burada her nevi elektrik kuvveti satışlarının gayrı safi hasılatı üzerinden Şirketin tediye edeceği aidat, işbu Mukavelename tarihinden itibaren ilk on sene için yüzde üç buçuk ve sonraki seneler için yüzde beş olacaktır.

Art. 8.— La redevance annuelle à payer par la Société à la Mairie pour la zone Européenne d'Istanbul continuera à être régie par l'Art. 3 de la Convention Additionelle du 7 Septembre 1926 de la Société d'Electricité.

Quant à la zone Asiatique de la Mairie et du Vilayet d'Istanbul, y compris les Iles. Kartal et Pendik, la redevance à payer par la Société sur le produit brut des ventes d'énergie électrique de toute sorte effectuées dans la susdite zone, sera, à partir de la date de la présente Convention, de 3.1/2% les dix premères et de 5 % les années suivantes.

Redevance à la Ville sur les receites de la zone Asiatique

Tenviratı umumiye

Madde 9 — Elektrik Şirketi, masarifi kendisine ait olmak üzere, İstanbul Belediyesile bilittifak kararlaştırılacak yerlere 200 adet umumi tenvirat lâmbası vaz'edecektir. Mezkûr Şirket tarafından bunlardan 100 adedinin cereyanı meccanen verilecek ve tamir masarifi dahi tesviye olunacaktır. Bu lâmbaların yarısı senede 2.000 ve yarısı 4.000 saat yanacaktır. Diğer 100 lâmbanın cereyan ve mütemadi tamirat masrafları Belediyeye aittir.

Art. 9. — La Société d'Electricité installera à ses frais aux d'un commun accord avec la Mairie d'Istanbul, 200 lampes d'éclairage public. Pour 100 de ces lampes, le courant et l'entretien normal seront fournis gratuitement par la Société d'Electricité. La moitié de ces lampes brûlera 2000 heures et l'autre moitié 4000 heures par an. Le courant nécessaire et les frais d'entretien des 100 autres, seront à la charge de la Mairie

Eclairage pubile

Elektrik Şirketi tarafından Havagazı ve elektrik şirketine tediye edilecek tazminat

Lâmbaların kırılmasından, çalınmasından ve sair müstesna hasarattan Şirket mes'ul olmayacaktır.

Madde 10 — Elektrik Şirketi tarafından Havagazı ve Elektrik Şirketine, tesisatının ve imtiyazının terki için, tediye edilecek meblağ, beyinlerinde bilittifak kararlaştırılacaktır.

La Société ne sera pas responsable des vols ou de bris de lampes ou autres détériorations exceptionnelles.

Art. 10. — La somme à payer à la Société de Gaz et d'Electricité pour l'abandon de ses installations et de sa concession sera établie entre elles d'un commun accord.

Indemnité la Société d'Electricité à la Société de Gaz et d'Electricité

G.4./3337/22

Elektrik Şirketi bu meblâğı tesisatı iptidaiye masarifi hesabına ithal edebilecek ve şukadarki imtiyazın mubayaası halinde, Nafia Vekâleti yalnız tesisat için verilmiş olan meblağı nazarı dikkate alacaktır.

La Société d'Electricité pourra imputer ce montant à ses dépenses de 1 er Etablissement, mais en cas de rachat éventuel de la concession, le Vékialet des Travaux Publics le montant payé pour les installations.

20 Nisan 1931

Le 20 Avril 1931

Nafia Vekili :

Le Ministre des Travaux Publics :

İmza : HİLMİ

(s.) HİLMİ

Türk Anonim Elektrik Şirketi namına :

Pour la Société Anonyme d'Electricité

İmza : A. HANSSENS

(s.) A. HANSSENS

Istanbul Havagazı ve Elektrik ve Teşebbüsatı Sınaiye Türk Anonim Şirketi namına

Pour la Saciété Anonyme Turque de Gaz d'Electricité à Istanbul et d'Entreprises Industrielles

İmza : A. GINDORRF

(s.) A. GINDORFF

Ek. 13

KARA DENİZ

Marmara Denizi

BÜTÜN HUDUTLARI İLE İMTİYAZ VEYA İMTİYAZ TEVSİİ SAHASINDA BULUNAN KÖYLER

İSTANBUL	BAKIRKÖY	BEYOĞLU	BOĞAZİÇİ	ANADOLU
ALİBEYKÖYÜ	ATIŞALANKÖYÜ	KÂĞITHANE	AYAZAĞA	AKBABA
KÜÇÜKKÖY	ESENLER	TERKOS	KEMERBURGAZ	DERESEKİ
SAĞMALCILAR	GÜNGÖREN			ÜMRANİYE
	BAĞCILAR			MALTEPE
	YENİBOSNA			KARTAL
	MAHMUTBEY			PENDİK
	GÜNEŞLİ			KÜÇÜKYALI
	KOCASİNAN			TUZLA
	HALKALI			AYDINLIKKÖY
	SAFRAKÖY			TOKAT KÖYÜ
	KÜÇÜKÇEKMECE			SOĞANLIKÖY
				YAKACIK

İLGİLİ BAKANLIK EMİRLERİ İLE BELEDİYE VE İMTİYAZ HUDUTLARI DIŞINDA BULUNAN ELEKTRİK ŞEBEKELERİNİN İLK TESİS TARİHLERİ

1.– 6. 2. 1952
2.– 28. 10. 1959
3.– 27. 11. 1957
4.– 21. 4. 1924
5.– 5. 11. 1960
6.– 25. 9. 1948
7.– 28. 10. 1937
8.– 12. 2. 1958
9.– 6 10. 1960
10.– 20 5 1951

İŞARETLER

- Hali hazır İstanbul Belediyesi hududu.
- Elektrik imtiyaz hududu
- Belediye ve imtiyaz hudutları dışındaki şebeke hududu

EPM. 5. 6. 68

6.4./ 3337/23

İÇİNDEKİLER

	Sahife
1 — Ön Söz	3
2 — İmtiyaz Hakkında Umumi İzahat	5
3 — İdarenin Hukuki hüviyeti	5
4 — İmtiyazın önemi, lüzum ve zarureti	6
5 — Hukukî ve Kanunî mesnetler ve izahatı	8
6 — İmtiyaz ve 3645 sayılı kanun layihası	8
7 — İmtiyaz ve Bakanlar Kurulu Kararı	9
8 — İmtiyaz ve Bakanlıklar	10
9 — İmtiyaz ve Adli merciler	11
10 — İmtiyaz ve Müşteriler	11
11 — İmtiyaz ve Belediyeler	11
12 — İmtiyaz ve tarifelerin tasdiki	11
13 — İmtiyaz hakkı ve 1580 sayılı Belediye Kanunu	11
14 — İmtiyaz ve Sular İdaresi	12
15 — İmtiyaz ve Kartal Belediyesi İşletme hakkı	13
16 — Kartal Çimento fabrikasının Etibank'tan cereyan alması	14
17 — D.D.Y. nin Etibank'tan cereyan alması	17

G.4 / 3337 / 24